

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za tujino: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Važna izjava ministra za kmetijstvo o vprašanju razdolžitve kmetov

Kmalu bo potekel rok sedaj veljavnega začasnega zakona o zaščiti kmetov. Poleg blagodejnih posledic, ki jih je imel ta zakon glede zaščite kmetov, pa so se pri izvajanju zakona pojavile tudi prav neugodne posledice. Medtem ko je zakon na eni strani preprečil prisilno prodajo zadolženih kmečkih posestev in s tem propadanje kmečkega gospodarstva, je na drugi strani zelo neugodno vplival na kreditne razmere v državi. V težaven položaj so prišli posebno trgovci in obrtniki na deželi, ker so kmetje, sklicujući se na določbe zakona, ustavili plačila svojih dolgov na račun dobavljenih potrebščin. Pa tudi mnogi denarni zavodi so prišli v stiske. Ni čudno, da se zato vsepovsod opaža veliko zanimanje za to, kako se bo to vprašanje reševalo dalje. Ob priliki sprejetja sedaj veljavnega zakona o zaščiti kmetov je bilo izrečno naglašeno, da bo ta zakon samo začasen in veljaven le šest mesecev. Med tem časom naj bi se vprašanje razdolžitve kmetov podrobno proučilo in se zbrali točni podatki o višini kmečkih dolgov. Po vsej državi se je vršilo že nešteto posvetovanj in zborovanj, na katerih se je razpravljalo o tem vprašanju.

S stališč, ki so jih zavzele stanovske organizacije poedinih panog našega gospodarstva, se dasta izločiti dve glavni točki: 1.) Najti se mora način, kako pomagati kmetu, da ne propade zaradi dolgov, in 2.) zakon o zaščiti kmetov se v sedanji obliki ne more več podaljšati. S tem pa se pojavlja vprašanje, kako naj se reši ta reč. Predlogi, ki prihajajo z raznih strani, so tako različni, da je hudo najti neko srednjo, za vso državo primerno rešitev, saj so tudi gospodarske prilike v pogledu kmetijstva v posameznih pokrajinah zelo različne, vrhu tega pa so tudi kreditni odnošaji docela različni.

Z velikim zanimanjem je zaradi tega vsa javnost sprejela izjavo, ki jih je podal minister za kmetijstvo g. Juraj Demetrovič na banketu Udruženja jugoslovenskih agronomov, ki so imeli zbor v Beogradu. G. minister se je v svojem nagovoru dotaknil tudi vprašanja razdolžitve kmetov in napovedal, da se bo reševanje tega vprašanja gibalo v okviru naslednjih temeljnih načel:

1.) Kratkoročna posojila naj bi se izpremenila v dolgoročna, ki bi se odplačevala v manjših obrokih v daljši dobi. S tem bi bilo pomagano že veliki večini kmetov, ki jih tarejo baš kratkoročna posojila, ki jih sedaj zaradi nazadovanja cen kmetijskih pridelkov ne morejo odplačevati tako, kakor so si zamislili takrat, ko so najeli posojila.

2.) Primerno naj bi se znižala obrestna mera. Vprašanje obrestne mere je sploh eno pglavitnih vprašanj našega narodnega gospodarstva. Seveda se bo moralo vprašanje znižanja obrestne mere reševati splošno, ne samo za kmetijska, nego tudi za vsa ostala posojila.

3.) Prezadolženim kmetom, to je onim, katerih dolg presega 60 odstotkov vrednosti njihovega celotnega premoženja, naj bi se omogočila poravnava na tak način, kakor velja to za trgo-

vino, obrt in industrijo. Tako bi se najpravičneje doseglo znižanje kmečkih dolgov in se rešilo vprašanje prezadolženosti. Po podatkih, ki so do sedaj na razpolago, bo takih primerov le malo. Podatki namreč kažejo, da naš kmet v splošnem ni prezadolžen.

Kakšno je današnje stanje vinogradništva v dravski banovini

Vinarsko društvo za dravsko banovino v Mariboru nam je poslalo:

Naš kmet rad dela in če gre po sreči, tudi poje. Svojo zemljo obdeluje z veseljem, seje v nadi na obilno žetev in prodaja pridelke, da zadošča z izkupičkom vsakdanjim potrebam, predvsem, da plačuje javne dajatve, ki niso majhne. Kmet vinogradnik je bil nekaj vesel človek, po vinorodnih krajih je odmevala njegova pesem od hriba do hriba. Danes sicer vinogradnik pridno dela in drži v redu svoj vinograd kakor prej, toda ne poje več. Pesem, ki jo še slišimo po vinorodnih krajih, ni pesem vinogradnika, kajti on že davno več ne poje, nego hodi zamišljen okrog. Poje le še njegov viničar, ki se zanaša, da se bo preživljal, četudi slabo, na stroške gospodarja vinogradnika. Toda tudi viničarjeva pesem ponehava. Kakor gospodarju, tako je tudi viničarju vzela letošnja dolgotrajna suša vse poljske pridelke. Kako bosta v vinorodnih krajih čez zimo preživela gospodar in viničar sebe, svoje in živino, ne vemo. Še obupnejše so razmere v krajih, kjer je poško. lovala toča poljske pridelke, vinograde in sadovnjake. Sena je bilo malo, otave skoro nič, zanašali smo se na bogato jesensko pašo, ki je zdaj tudi ni zaradi suše. Vино, sadje in živina so pa edini vir dohodkov v naših vinorodnih krajih. Zaradi pomanjkanja krme in kupcev se je med poletjem ogromno število živine poklalo doma ter po malenkostni ceni razprodalo in razdalo med sosede. Koristi od tega ni imel nihče, ker ni bilo dotoka denarja od zunaj. Posledice zmanjšanega števila živine bomo občutili prihodnja leta. Sadje je po nekaterih vinorodnih krajih obilno obrodilo, dasi je sicer tudi trpelo po suši; vendar bi se še kaj dobilo zanje, če cene ne bi bile tako strašno nizke, da se prevoz sadja iz krajev, oddaljenih od prometnih točk, skoro ne izplača.

Edini up za našega kmeta vinogradnika so njegove z grozdem lepo obložene vinske gorice. Stanje vinogradov sicer ni povsod zadovoljivo, nastavek v splošnem ni bil tako obilen kakor lani, a tudi suša in toča sta ponekod napravila škodo. Manjši pridelek in sušna letina pa sta v prid kakovosti letošnjega vinskega pridelka. Novi trošarinski predpisi so pripomogli, da so se cene vinu v gostilnah znižale in da se je poraba vina povečala. Tudi zaradi odprave državne in banovinske trošarine izza 20. aprila 1932. je poraba vina v splošnem porasla. Vinske zaloge so letos vsekakor manjše od lanskih v tem času.

4.) Izvedla naj bi se organizacija kmetijskih zbornic, ki ne bi smele biti izrazito stanovske organizacije, marveč predvsem orodje za pravilno zastopstvo koristi našega kmetijstva.

Ta izjava o vprašanju kmečkih dolgov kaže, da se odločevalni činitelji vneto bavijo s tem vprašanjem. Vsekakor bo to eno izmed prvih in glavnih vprašanj, ki se bo z njim bavilo narodno predstavništvo na svojem jesenskem zasedanju, ki se bo pričelo v začetku prihodnjega meseca.

Toda kaj čujemo? Da bosta letos vinski mošt in vino zelo poceni. Govori se o cenah, ki ne bi krile niti polovice stroškov, ki jih je vinogradnik imel z obdelovanjem vinograda. V tem pa je njegov propad, če ne krije niti pridelovalnih stroškov. Glede na male vinske zaloge starega vina in v pričakovanju izvrstne kakovosti letošnje vinskega pridelka cene letošnjemu vinskemu moštu, odnosno vinu, ne smejo biti nižje od lanskih. Prav nasprotno, cene morajo biti višje. Mnogo se letos proda grozdja, kar je vsekakor hvalevredno in za vinogradnike prodajalce grozdja koristno, ker pridejo takoj do denarja. S prodajo grozdja bo pa tudi znatno olajšan vinski trg, kar je spet proti nizkim cenam za mošt in vino.

Iz navedenih izjav, ki dovolj jasno kažejo današnji položaj našega vinskega gospodarstva, razvidimo, da nimamo pričakovati ničesar dobrega. Če bomo složni, si utegnemo vsaj deloma pomagati sami. Pomoč je v nas samih v tem, da kolikor mogoče dobro vnovčimo naš vinski pridelok. Predvsem bi morali biti vinogradniki složni in organizirani v Vinarskem društvu, ki edino štiti koristi našega vinogradništva. Glede na ta dejstva se priporoča naslednje:

1.) Prodajajmo namizno grozdje za zobjanje v kar največjem obsegu. To je mogoče posebno v bližini mest in trgov.

2.) S trgatvijo čakajmo do skrajne možnosti, da grozdje popolnoma dozori in da bo kakovost vinskega pridelka čim boljša.

3.) Ako je morda zaradi slabega vremena močno nastopila gniloba, podbirajmo gnilo in odpadlo grozdje.

4.) Vinski mošt po preteku 24 ur razsluzimo, to je pretočimo, da čisteje pokipi in ostane zdrav.

5.) Trgajmo in stiskajmo po možnosti vsako vrsto zase, kajti za sortna vina dosežemo vedno boljše cene.

6.) Vsem vinogradnikom brez izjeme, ki so primorani vinski mošt prodajati od stiskalnice, svetujemo, naj ga ne prodajajo ceneje od 4 Din za liter iz mešanih vrst, za sortirano blago in boljše kakovost pa naj zahtevajo primerno višjo ceno. Za nižje cene se pač ne bo pehal noben vinogradnik.

7.) Vsa vinogradnika bodi član Vinarskega društva.

Ali si že član Vodnikove družbe?

K vprašanju kmečke razdolžitve

G. Janez Batič iz Poljan nad Skofjo Loko nam je o tem vprašanju ponovno pisal naslednje:

Ze dva meseca se pretresajo kmečki dolgovi po časopisju. Industrija, o kateri bi mislili, da ima denar, se je oglasila, da ne more ničesar prispevati, češ, da je še bolj obubožana kakor kmetje sami. Nekateri priporočajo delno inflacijo, kar bi udarilo steber države — varčevalce. Zagovorniki takih predlogov se seveda ne ozirajo na to, na kak način in kako je živel varčevalec, da si je pridobil to, kar naj bi zdaj pustil drugim.

Nadalje se priporoča, naj država prevzame eno polovico, drugo pa naj odplačujejo kmetje 30 let po 4% z obrestmi vred. Recimo: upnik ima pri kmetu ali v hranilnici vse svoje imetje v znesku 50.000 Din in bo prejel letno po 1200 Din. Vprašanje je, kako bo preživljal sebe in družino in kje bo jemal za druge nujne izdatke. Država pa tudi ne ve, kako bi plačevala. Nasprotno si pa bo dolжник, ki si je izposodil teh 50.000 Din, če jih je vtaknil v travnik ali njivo, z lahkoto pridobil letno 5000 Din za seno, deteljo in krompir na tisti njivi. Taka rešitev bi bila enostranska in krivična.

Nekateri se sklicujejo, da bi vse to bolje podprli, na svetopisemsko čase, češ, da so tudi tedaj dolgove odpustili. Toda danes so drugi časi. Ne pada več mana z neba in se tudi iz dveh ne dá narediti 5000 hlebov, nego se mora vse kupiti za denar. Trezen človek mora reči, da v inflaciji ni prava rešitev kmečke razdolžitve. Kmetje sami morajo odklanjati tako pomoč.

Da so kmetje zadolženi in potrebni pomoči, o tem menda nihče ne dvomi. Da pa jih je precej med kmeti, ki so bolj ali manj po lastni krivdi zašli v dolgove, je tudi res. Vendar bi se to dalo uravnati na način, ki bi bil vsestransko pravičen. Razpiše naj se prisilno posojilo, vračljivo v 20 do 30 letih, na denar pri zasebnikih in v denarnih zavodih in na nepremičnine brez vknjiženih dolgov, ki naj se ocenijo po sedanjih vrednosti donosa. To mora zadostovati. Če bo pa kak ostanek, ga naj prevzame država. Da ne bi bil kdo na listi prijavljenih dolžnikov deležen premajhnega ali prevelikega kredita, o tem naj bi odločali posebni odbori kmetov, katerim so znane dobre in slabe lastnosti njihovih okoli-

čanov. Na ta način, mislim, bi se dalo rešiti to vprašanje.

Še nekaj o vzrokih, ki naj bi bili krivi kmečkih dolgov in delno tudi sedanje splošne krize. Mnogo se govori o obrestih po 10, 15, 20 in celo 100 odstotkov. Kdor je plačeval tako visoke obresti, ni rabil denarja za kmetijstvo, marveč je spekuliral z denarjem in kot tak nima ničesar opraviti pri kmečkih dolgovih. Za kmečke potrebe se je denar vedno lahko dobil doma pri sosedih in domači hranilnici po 4 do 8 odstotkov. Denarja seveda kmetje tudi niso nosili v Svico. To bi morda veljalo za peščico onih, ki imajo tam znanca in prijatelje. Predvsem so zvelikli tjakaj precej denarja meščanski ljudje.

Nekateri se pritožujejo, da mnogi denarni zavodi zdaj pregrdo ravna s svojimi dolžniki, ki jim ne vračajo posojenega denarja in ne morejo in večkrat tudi nočejo plačevati obresti. Toda kje naj sicer dobijo denarni zavodi denar, da ga dajejo tisočem vložnikom po 50 do 100 in morda 200 Din na štirinajst dni, da imajo vložniki vsaj za sol in moko. Če bi vložniki teh vsot ne dobivali, bi bila beda še večja. Ako ti zmanjka žeb-ljev, boš preiskal vse kote in če žeb-ljev ne boš našel, boš šel tja, kjer si jih že zabil, četudi jih boš s težavo izdiral.

S tem, kar sem napisal, sem mislil le dobro za obe strani. Nisem za to, da bi se delala komu krivica, kakor bi se, če bi se želje nekaterih uveljavile z zakonom.

* * *

Iz okolice Škofje Loke smo prejeli naslednji dopis:

Huda je beseda zadolžitve za tistega, ki se mora zadolžiti zaradi nesreče in neprilik v gospodarstvu. To velja za vestnega gospodarja, a mnogo je tudi takih, ki jim ne dela zadolžitve nikakih skrbi in preglavic, kako in kdaj bodo dolg poravnali.

Kakor v vseh stanovih, tako so tudi med kmečkim ljudstvom dvojni zadolženci: Nekaj je takih, ki so zabredli v dolgove zaradi slabega gospodarjenja in raznih spekulacij, ki so vse prej kakor pa v zvezi s kmetijstvom. Vzemimo tiste ljudi ob mejah, ki so se vrgli na tihotapstvo. Vsi ti so doma zanemarili obdelovanje zemlje in se po večini udali lahkomišelnemu življenju, ne da bi mislili, da bo enkrat konec tega. Ko so se tih-

tapstvo nehali, so začeli ležati v dolgove in vedno večje stiske in zdaj zabavljajo na vse.

So pa drugi, ki so prišli v dolgove zaradi nesreč in pa zaradi gospodarskih neprilik, ker ne morejo spraviti v denar svojih pridelkov.

Seveda se težave kmetov ravna po krajih in pridelkih. V bližini mest in industrijskih krajih se stiska ne pozna toliko, kakor v oddaljenih krajih, kjer imajo predaleč do trga. Huje je zopet v krajih, kjer so ljudje živeli po veliki večini od gozdarstva in lesa. Posebno se to pozna tam, koder se je les izvažal v Italijo. Hudo občutijo krizo tudi kmetje, ki jim je glavni dohodek živinoreja, ker ne morejo spraviti v denar ne živine ne mlečnih izdelkov.

Na drugi strani je pa med kmeti dosti takih, ki niso zadolženi in imajo denar. To so varčni in skrbni gospodarji ter se ne pečajo z drugim kakor s kmetijstvom. V nekem kraju so uradno dognali, da znašajo vloge prihrankov za dober milijon dinarjev več kakor dolgovi. V tem pa ni vstet denar, shranjen doma, ki gre tudi v stotisočake. Seveda, niso morda vsi kraji tako srečni. Toda pripomniti je treba, da kraj, katerega mislim, ni bil nikdar prvak v bogastvu.

Nekateri ljudje, tudi na deželi, so se prva leta po vojni precej razvadili in se tako rekoč igrali z denarjem, ki ga zdaj tako nedostaja. Da poženejo kmeta davki v dolgove, se redkokdaj primeri. Najhujši so dolgovi, ki so nastali zaradi spekulacij. Da so težave še večje, je vzrok tudi v tem, ker mnogi denar, ki ga imajo, tišče doma. S tem zadržujejo denarni promet in razna res potrebna dela, ki bi dala kruha in zasluzka najpotrebnejšim. Prvi pogoj, da se bodo težave začele omiljevati, je, da se vsi odločno vrnemo k skromnosti, delu in varčnosti. Ceniti moramo začetni vsako paro in varovati se moramo vsakih nepotrebnih izdatkov.

Tako vedno dela in bo delal vsak skrbni gospodar, pa naj ga tarejo še take skrbi. Dolgov se bo počasi otresel, če bo še država priskočila na pomoč s primernimi ukrepi, a zapravljuje bo ostal tam, kjer je, pa naj mu navalijo kupe zlata.

Naposled se seveda tudi pri nas dobe pijavke, ki izrabljajo današnje hudo kmetovo kakor obrtnikovo stanje in ki tirajo ljudi brez usmiljenja v pogubo. Tem oderuhom pa je stopiti odločno na prste. Pri zakonu za pomoč kmetu je treba vse te okolnosti uvaževati in se ne pre-nagli, da se ne bo delala nikomur krivica.

Gustav Strniša:

Greh in pokora

Res je nastavljal skopca Štefanu na poti ob grmovju. Fant se je ujel za nogo. Komaj je prišel domov.

Martin je nemirno mežikal v dekle. Bil je radoveden, kaj bo odvrnila.

Užalil jo je. Pokazala mu je hrbet.

Jeranki se je pa prikupil. Krohotala se je, ko je omenil lisjaka na dveh nogah.

Zalarjevi se niso brigali za Rotijo. Stefana ni bilo več blizu.

V mesečnih nočeh je slonela na oknu, jokala. Mlečna sinjava ji je poljubljala grenke solze spoznanja.

Jeranka se je sama napotila k Zalarjevim. Sklenila je zahtevati odločilno besedo.

Stari se ni zmenil zanjo. Ko jo je zagledal, se je zarezal.

Sin je oba plašno motril. Bil je pač šibek znataj brez močne volje.

Jeranka je postala pri vratih, pripravljena na vse.

Starec je zakašljaj. Nahrulil jo je:

«Kakor divja mačka si me napadla vpricho vse vasi! Opravila nisi ničesar! Moj fant ne pozna več tvoje dekle. Če dobi otroka, boste že skrbeli zanj! Če ne marate ali ne morete, ga prinesite k nam! Se bo oče pobrigal! Opravila si!»

«Zalar, to je tvoje maslo! Pregovoril si slabiča! Seveda, če bi se fant oženil proti tvoji volji, bi tudi ti nalašč rogovilil v zakonski jarem, motovilo staro! Zdrav si, čvrst, a tvoje srce je gnilo! Sama gadja zalega se je zaplodila v njem!»

Dedec se je pognal proti njej. Kakor urna podlasica je švignila starka skozi vrata in odbrzela domov.

«Bog nas tepe za naše grehe!» je tolašila hčerko, prestopivša domači prag.

Posvetovali sta se, kaj storiti. Hči se je bala sramote, mati še bolj:

«Vzemi Martina! Zateleban je vate! Privadila se mu boš! Zadovoljna boš.»

«Martin je hinavec. Ko ga opazujem, si tudi čisto mislim, da ni pri pameti. Tako čudno in zlobno gledat!»

«To so prazne marnje. Dober fant je. Denar ima. Če dolarji podpro hišo, lahko prikupimo zemlje. Te nam manjka! Še bi se gnala, čeprav sem stara, da bi se pozemljačila! Ne zmoremo! Zato obdelujemo, kar imamo! Če se pa samo ponuja kakor pri Martinu, zgrabimo z obema rokama! Za poroko se ne mudi! Preden bomo kupovali, se že sprijateljš z njim. Jaz mu vse povem. Če te ima rad, te bo vzel!»

Hči je molčala.

Martin je še dalje zahajal v hišo. Mati je bila z njim prijazna. Rotiji ni šlo. Sree ni dopustilo. Jeranka mu je razodela domačo skrivnost.

Čudil se je:

«Tako? Vidite, taki so! Tudi jaz ljubim Rotijo, pa se je niti dotekniti ne upam! Dajte jo meni! Ne bo ji napačno! Stanovanje nama boste pa kar vi prepustili, kajne?»

Bila je zadovoljna. Omenila je hčerl.

«Pustimo to! Sama ostanem!» je ugovarjala Rotija.

«In otrok, ki se bo rodil? Ali naj tava brez očeta?» jo je zavrnila mati.

«Dà, dà, otrok!» je zaječala mladenka. «Morala se bom žrtvovati zaradi njega!»

Premišljala je. Pred njo je zanihalo življenje bednih nezakoncev. Ljudje jih zaničujejo.

Porodila se je borba. Ze zdaj, preden se je dete rodilo, ji je nalagalo materinstvo hude žrtve.

Nekaj časa se je upirala, trpela.

Martin je samo zijal vanjo, čakal. Pogosteje je prihajal in molčal.

Jeranka ga je vprašala vpricho hčere:

«Kako misliš zaradi Rotije?»

«Ali hočeš iti z menoj pred oltar. Rad te bom imel. Zal besede ne boš slišala od meni!» je grozničavo motedoval.

Premerila ga je z očmi:

«Ne želim si moža! Hočem očeta svojemu otroku! Če mu boš dober, je med nama domnjeno...»

«Veš, da bo, kakor ti želiš! Zakolnem se ti, da mu bom kakor pravi oče!»

Dogovorili so se zaradi poroke.

Politični pregled

Kakor znano je bila pred dnevi zaključena konferenca v Stresi,

ki naj bi pripravila načrt in sestavila predloge za gospodarsko obnovo srednjeevropskih in vzhodnoevropskih držav. Izid konference je tak, da kmetijske države niso z njo ničesar pridobile in so jo zapuščale z dokaj deljenimi občutki. Glede na nade, ki so se stavile na konferenco, je dal minister za trgovino in industrijo, gosp. Ivan Mohorič, novinarjem daljšo izjavo, iz katere povzemamo, da je izid konference splošno razočaral. Ko je navedel neke podrobnosti, je g. minister dejal naposled: Vprašanje gospodarske obnove južnovzhodne Evrope na konferenci v Stresi ni niti od daleč rešeno. Ni sicer izključeno, da bo nadaljnje prizadevanje kmetijskih držav rodilo povoljnije uspehe, toda konferenca v Stresi je znova pokazala, da se od mednarodnih konferenc v tem pogledu ne sme mnogo pričakovati. Mi bomo sprejeli vsako olajšavo, ki nam bo ponudena, toda pravilno in uspešno rešitev bodo morale poiskati kmetijske države same. V iskanju te rešitve se bo morala po mojem mnenju gibati vsa bodoča akcija držav, združenih v kmetijskem bloku.

Zahteva Nemčije po enakopravnosti glede oborožitve je naletela po vsem svetu na hud odpor.

Zlasti francoski ministrski predsednik Herriot je v daljšem, ostrem govoru zavrnil nemško zahtevo, za kar je žel v Franciji vsestransko odobravnje, med tem ko je zavladovalo v Nemčiji močno ogorčenje.

Za bodoče volitve se pripravlj-

v Nemčiji enotna zveza vladnih strank pod imenom Hindenburgove fronte,

ki naj oslabi po eni strani vpliv hitlerjevcev, ki so že v mnogem popustili, po drugi pa vpliv centruma.

Te dni se je sestalo

v Zenevi k seji Društvo narodov,

da prouči mandžurski spor po pregledu tjakaj poslani komisije. Poročilo je bilo pa zaradi zamotanih razmer na Daljnem vzhodu odgodeno do srede novembra.

Zaradi razprtij v enotni državni stranki na Madžarskem je podal ministrski predsednik grof Karolyi odstavko.

Zalar in Štefan sta bila na polju.

Po cesti je zaropotal visoko naložen voz, okrašen z zastavicami.

«Balo peljejo! Čegavo?» je vprašal oče.

«Rotijino!» je iztrgal iz sebe sin.

Voz na cesti se je počasi premikal. Svetla oprava je praznično čepela na njem.

Mladeniča je prevzela otožnost. Res se je ženil okoli, vendar Rotije ni pozabil.

Njegove misli so begale za vozom:

Z zastavicami okrašena bala se pelje po cesti. Visoko na njej leži njegovo srce, trudno, strto! Kaplje se cede iz njega, krvave kaplje bolečine. Voz se divje guglje, stresa, da srce prej izkrvavi, utihne ...

Voz je v zelenju. Ne, ne peljejo bale! Same bele krste so! Koliko jih je! V vsaki počiva njegov spomin, njegova ljubezen!

Godec ne svira vesele polke! To je mrzla, temna pogrebna pesem! Njegovo srečo pokopavajo.

Starec je opazil sinovo zamišljenost:

«Sifen postajaš! Kmalu se boš tudi ti poročil! Priženil boš ljubezen, bogastvo! Verjemi meni!»

«Ne verjamem!»

«Čeprav ne verjameš, vendar si dolžan, da se poročiš z bogato, samo da pomnožiš našo posest! Gospodarji smo! Vsi zemljaki smo pa tudi sužnji svoje zemlje! Vedno več je moramo pridobiti! Mi režemo kruh tisočerm! Če bi ne bili spoštovali zemlje, se zanjo ne žrtvovali, bi nam ne vračala našega truda! Tudi sam sem se žrtvoval!

Moj oče je bil bajtar. Oženil sem se s tvojo materjo, posestnico. Bila je petnajst let starejša od mene. Petindvajsetletnik sem poročil štiri-desetletnico. Ko smo se peljali čez polje, je donela harmonika. Med vriskanjem svatov in med glasovi harmonike sem vendar čul tudi pesem grude. Pela mi je, me proslavljala, ker sem se ji posvetil ... Tvoje matere nisem ljubil. Dekletu, ki sem ga rad imel, se nisem nikoli razodel. Življenje mi je dalo samo očetovsko ljubezen. Pa še eno, silno, mogočno ljubav do domače grude.»

Pri cerkvi so počili topiči. Štefanu je pa počilo nekaj v notranjosti. Bled in molčeč je stopal poleg očeta.

Zaropotal je koleselj. Čez polje se je peljala nevesta k poroki.

«K cerkvi pojdem in vse razderem!» je prešinilo fanta.

Pa je oče nadaljeval:

«Ljubezni dekleta nisem poznal, ne srečne zakonske ljubavi! Žena in jaz sva samo delala. Delo je rodilo zadoščenje, mir in srečo!

Zalarji smo obsojeni, da gospodarimo, da smo veliki, močni! Srca ne smemo poslušati! Srce poraja čute, ki so sama mehkužnost!»

Svatje so se vračali. Zapela je harmonika. Razposajeni zvoki so se razleteli čez njive.

Spet je zaropotal koleselj. Nevesta se je peljala z drugim.

Še enkrat jo je videl Štefan v daljavi. Prepozno!

Svate je pozdravil Jeranov dom.

„Tako dober - a zdaj tako poceni!“

Znižanje cen VIM-a:

Velika doza ... zdaj Din. 6.—

Velik zavitek ... zdaj Din. 4.50

Mali zavitek ... zdaj Din. 2.50

Cene nižje — kakovost kakor do sedaj:

VIM ČISTI VSE ... NE DELA NIKOLI BRAZGOTIN

Vladna večina želi močne roke tako proti opoziciji kakor tudi proti nezadovoljnežem v lastni stranki. Kot bodoči mož se imenuje soglasno grof Bethlen.

Na Češkoslovaškem je nastala možnost uradniške vlade,

če bo morala sedanja vlada zaradi znižanja uradnih plač odstopiti.

V Bolgariji so

v glavnem mestu Sofiji zmagali pri občinskih volitvah komunisti.

Za širšo državo nima ta izid nikakršnega pomena, vendar pa namerava vlada razpustiti komunistično stranko.

Z Grčijo smo sklenili trgovinski sporazum, ki je že stopil v veljavo.

Rotija je blede sedla za domačo mizo poleg veselega ženina.

Zakon.

Rotija ni od zakona ničesar pričakovala. Vdala se je usodi.

«Otroka! Otroka!» je kričalo njeno srce.

V svojem materinstvu je bila prepričana, da ji dete prinese najsvetlejšo žarke ljubezni. Zivela bo zanj! Mora ga osrečiti!

Martin je ostal čudak. Vedno je letal okoli, se hahljal. Spoznala je, da je res neodkritosrčen.

Včasih ga ni bilo vso noč domov. Ko se je vrnil, ni bil pijan, le truden, bled. Tresoč se je lezel v posteljo.

Če ga je vprašala, kje je hodil, kaj delal, jo je ošinil s svojimi vročimi očmi. Odgovoril ni.

«Skrivnosti ima pred menoj!» se je razodela materi. «Hude morajo biti! Ko premišlujem o tem, mi je strašno! Ne vem zakaj. Tajna groza me muči! Kar morilca sumim v njem. Ponoči bi najrajši pobegnila pred njim. Skrila bi se! Na srečo me pušči v miru. Truden in izčrpan pade na ležišče.»

«Unesel se bo. Nočni ptiček je. Po krčmah hodi. Res ne pije preveč, a doma ne mara biti!»

«Ni res! Vaški krčmar mi je priznal, da ni Martina skoro nikoli v gostilno. Zato mi je še večja uganka.»

«No, potem pa postopa po polju. Saj veš, da rad kolovrti okoli. To vendar ni nič hudega!»

GOSPODARSTVO

Okrajna kmetijska razstava v Kranju

V Kranju bo od 22. do 24. oktobra okrajna kmetijska razstava, ki bo obsegala poljedelstvo, povrtninstvo, sadjarstvo, mlekarstvo, planšarstvo in kmetijsko-nadaljevalno šolstvo. Prireditelj bo večjega obsega in ima namen, pokazati vse vrste kmetijskih proizvodov kakor tudi orodje, stroje in druge priprave domačega izvora s smotrom, da se kmetijska proizvodnja izboljša. Za najboljše razstavljenе predmete bo razdeljenih okrog 300 nagrad v obliki najboljšega kmetijskega orodja v vrednosti 15.000 Din. K nagradam sta prispevala kmetijsko ministrstvo 10.000 Din in sreski kmetijski odbor 5000 Din. Razstavno organizira sresko načelstvo s pomočjo razstavnega odbora s petimi odseki. Ob priliki razstave bo dolga vrsta strokovnih predavanj.

Razstava je velikega gospodarskega pomena zlasti glede na vladajočo krizo. Vabijo se vsi zainteresirani v kranjskem srezu, naj razstavijo primerne predmete in s tem pomagajo pokazati, kaj kranjski srez premore in proizvaja. Zanimanci naj se nemudno lotijo dela, proučijo naj razstavljeni program, ki je na razpolago pri županstvih, kmetijskih in sadjarskih podružnicah in pri šolskih vodstvih, ter se po njenem ravnanju. Dolžnost vseh podeželskih činiteljev je, da pomagajo kmetovalcem z nasveti in lastnim delom.

Razstava perutnine v Mariboru

Od 5. do 7. novembra bo pod pokroviteljstvom župana in mesnega načelnika g. dr. Lipolda Franja v okviru drugih prireditelj v Mariboru na verandi pivovarne «Uniona» razstava kokoši štajerske pasme, in sicer rjavih, belih, grahastih in sulmodolskih, nadalje rac, gosí in puranov. Razstava bo imela tudi oddelek za predmete, ki se uporabljajo pri praktični rejli, kakor krmila, kontrolna gnezda, napajalnike, umetne koklje, valilne aparate, tehtnice za jajca in drugo.

Razstavo priredi Selekcijska zadruga za rejo perutnine v Mariboru. Zadruga vabi vse rejce

navedenih živali kakor tudi trgovce, obrtnike in tovarnarje, naj se s svojimi živalmi, odnosno izdelki udeležijo razstave. Prijavne pole naj se zahtevajo takoj od zadruge, Slomškovo trg št. 11/I, kamor se je obrniti tudi za morebitna druga pojasnila. Razstave se morejo udeležiti, kar se posebej poudarja, tudi kmetijski rejci, ki ne vodijo nikake kontrole.

Za najboljše živali so določene nagrade po 100 do 500 Din. Ob času razstave se priredi v nedeljo 6. novembra tudi perutninarski tečaj. Predavalo se bo o najvažnejših vprašanih praktičnega perutninarstva. Udeležbo je prijavitelj po dopisnici na označeni naslov.

Sadna razstava v Zireh

V nedeljo 9. oktobra priredi tukajšnja podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva krajevno sadno razstavo. Uredil in vodil jo bo sreski ekonom g. Pečovnik, ki bo imel ob 8. uri primerno predavanje. Ako ne bo zadržan, se razstave udeležijo tudi višji sadjarski nadzornik g. Humeck, ki bo tudi predaval. Vse občinstvo, osobito sadjarji, se vabijo, naj pri razstavi sodelujejo in razstavijo lepo, rodovitno, dobro in trpežno sadje, da bomo videli, kaj vse pridelujemo. Gg. strokovnjaka nam bosta razložila, kako se posamezne sorte imenujejo, ali vsaj, v kateri razred spadajo.

Le s skupnim delom bo možno odbirati in razmnoževati take vrste, ki so za naše razmere z gospodarskega stališča najboljše in najprikladnejše. Zeleti je, da se vsi sadjarji oklenejo podružnice, ki je krepko razvila svoje delovanje in hoče pokazati, da je tudi naš kraj sposoben za umno sadjarstvo, ki je najlepša panoga kmetijstva.

Ako bomo smotrno delali, se bo tudi od nas v doledni dobi lahko izvažalo sadje, med tem ko ga zdaj niti za lastno potrebo ne pridelamo. Prav v tej stroki smo zelo potrebni pouka in skupnega delovanja, ker le združeni lahko napredujemo in si skupno nabavljamo potrebščine, kakor škropilnice, snovi za pokončavanje škodljivcev, orodje in drugo. Skupen nastop nam bo tudi omogočil prodajo sadja, uvedbo boljših sort, izdelovanje sadnih pijač in drugo.

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

Med tem se je žena pričela viti v porodnih bolečinah. Mati je hitela po babico.

Okoli poldne je Rotija porodila krepkega dečka.

Oddehnila se je. Blažen smeh ji je obkrožil usta, ko je začula cvileči glasek novorojenčev.

Zahtevala je otroka. Pokazali so ji ga. Čez nekaj ur je usnula.

Ko je Martin vstal, je žena dremala. Po prstih se je splazil k zibelki. Sklonil se je k otroku. Sovražen pogled njegovih srepnih oči se je vsesal v dete. Zarežal se mu je. V tem smehu se je zrealila prikrita zloba.

Rotija se je predramila. Ni vedel, da ga opazuje.

«Martin, zakaj škiliš tako togotno vanj? Kaj hočeš ubogemu črviču?»

«Ne razburjaj se! Spi! Samo pogledal sem ga!»

Z vročo roko ji je pogladil glavo in po prstih odčineal iz sobe.

Mati in babica sta ostali pri otročnici.

Moža ni strpelo doma. Odšel je v hosto nad vasjo, zlezal globoko v grmovje. Zleknil se je po tleh, in se pomenkoval sam s seboj:

«Sinoči sem podkuril onemu hudiču, ki jo je zapeljal. Sam ne ve, da mi je plačal obresti za ta svoj dolg! Tako dobro, nedolžno golobico je premotil! Koliko požarov sem že zanetil! Vendar prema! Zebe me, zebe! Zopet mi je mraz! H-u-u! Kar stresa me! Ko zasije na strehi ogenj, tedaj šele sem srečen! Samo ta me ogreje! Lju-

Sejmi

3. oktobra: Konjice, Kranj, Kostanjevica na Dolenjskem, Dol pri Hrastniku, Litija, Novo mesto, Ormož, Jesenice na Gorenjskem;
4. oktobra: Zalec, Turnišče, Metlika, Jurklošter;
5. oktobra: Tržišče (Sv. Trojica), Sv. Lenart pri Mariboru, Hodoš;
6. oktobra: Pišce;
7. oktobra: Zgornja Kungota,
8. oktobra: Tržišče, Begunje (Cerknica), Rakičan, Kranjska gora.

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na živinskem sejmu v Ptujju so bile cene: kravam 2-75 Din, telicam 2 do 3-50 Din, volom 2 do 3-60 Din, bikom 2 do 2-75 Din za kilogram žive teže. Konji so se prodajali po 250 do 2800 Din.

HMELJ. Zadnji teden je ostalo povpraševanje po hmelju v Savinjski dolini zmerno. Cene so se gibale med 16 in 18 Din. Le najboljše blago je dosegla tu in tam 19 do 20 Din. Ta terek pa je kupčija spet oživela in se je plačeval hmelj po 17 do 19 Din za kilogram, med tem ko so za lepše blago že zaman nudili 20 Din.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:
1 ameriški dolar za okrog 57 Din;

v devizah:

- 100 nemških mark za 1365-41 do 1376-21 Din;
- 100 italijanskih lir za 294-40 do 296-80 Din;
- 1 ameriški dolar za 57-30 do 57-58 Din;
- 100 francoskih frankov za 225-17 do 226-29 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 170-12 do 170-98 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 180 Din, investicijsko posojilo pa po 49 Din.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Sokol priredi na rožensko nedeljo — 2. oktobra — po popoldanski službi božji pred svojim domom, odnosno ob slabem vremenu v domu, veliko javno tombolo z izbranimi dobitki (prašič, vreča moke itd.) Ker bo ta dan v Gorenjem Logatcu tudi žegnanje, je pričakovati obilne udeležbe. Pridite torej na krofe in tombolo!

Bližal se je dan poroda.

Rotija je drhtela, mislila je samo na dete. Tako si ga je želela. Ze vnaprej se je bala zanje. Čuvstvo materinstva je vse v njej prevpilo. Pozabila je ves svet.

Martin se je zvečer odpravljal z doma kakor običajno. Videl se ji je žalosten, potr. Glasno ga je zaprosila:

«Ne hodi po samem! Prosim te! Lahko nalletiš na požigalca. Divji človek mora biti! Ze nekaj let strahuje okolico. Pravijo, da pomagaš povsod gasiti, kjer zaneti ogenj njegova zlobna roka. Pa prehladil se boš! Ubogaj me! Ostaní doma, da se ti res kaj ne pripeti!»

Tolažil jo je:

«Moram iti! Moram! Ali ne vidiš, kako se ponavljajo požari? Danes v naši vasi, jutri v sosednji. Onega zlodeja baš iščem, požigalca! Enkrat bom že naletel nanj! Potem gorje mu! Koliko naših domov je že upepelil! Tedaj bo zanetil poslednji požar! Hi, hi, hi! Dà, poslednji!»

Odšel je.

Zjutraj, bila je nedelja, se je Jeranka vrnila od zgodnje maše. Povedala je novico, da je požigalec zažgal Zalarjev skedenj, ki je pogorel do tal.

«Ali še niste vedeli tega? Gasil sem tam! Svojemu sovražniku sem gasil. Ampak onega capina, požigalca moram dobiti! Sinoči sem ga videl. Odpetal mi je. Nisem ga mogel dohiteti! Je zagolčal Martin, ki je prišel kesno domov. Obrnil se je v postelji, zahropel, zaspal.

bim ga bolj ko življenje! Kako prasketa ogenj in iskre kreše, strašne iskre razdejanja! Meni so pa goreče zvezde sreče, razkošja. Oglasi se tromba. Gasilce kliče. Plamen pa prhuta nad strehami. Frfotajoč se posmehuje ljudem, ki ga hočejo ujeti, uničiti! Veča se. Svetlejši postaja. Ogenj zapoje divjo pesem zmagovalja! Njegov krik je plat zvona, ki brni iz visokih lin.

Oster curek ognja huškre pod nebo, ki ga razsvetli v mračni noči...

Stisnil je z rokama razbolelo glavo, jo zagrebel v mah in godrnjal:

«Ognja si želim! Več, vedno več! Upepelil bi rad svet... Zakaj me tako boli moja nesrečna betica? Le kadar zanetim svetel kres, sem srečen! Vse je dobro! Ogenj mi razjasni možgane. Mrak izgine iz glave. Duša postane svobodna, sproščena! Radostno bi vriskal! Zakaj se ne smem veseliti požigalčeve sreče? Čemu je treba odvrčati sum, trpeti? Bojim se kmetov, dà, bojim se jih!»

Zadrgetal je, prebledel, krčevito stisnil pesti:

«Pred kmeti bežim. Ko me pa dosežejo, bom miren. Mašujejo naj se nad menoj! V ogenj naj me vržejo! Rad se spojim s temi vročimi, gorečimi jeziki! Oblizali me bodo do kosti.»

V grmičju je nekaj počilo. Blaznik je planil na noge. Pokazal je svoje močne zobe, renčal nerazločne besede. Na ustih so se mu zapenili beli mehurci slin. Zapodil se je globlje v grmovje.

Dalje prihodnjič.)

KAPELE PRI DOBOVI. Dolgotrajna letošnja suša je napravila posebno v spodnjem delu Sotlske doline mnogo škode. Poljski pridelki so, odnosno bodo tako pičili, da prebivalstvu resno grozi pomanjkanje živeža, ki ga je v navadnih letih preostajalo za izvoz, predvsem na bližnji zagrebški trg. Sena je bilo malo, dočim otave sploh ni. Živino bo treba odprodati — ali kam? Zadnji živinski sejem pred kratkim je bil prava slika našega gospodarskega stanja. Živina je bila naprodaj po smešno nizkih cenah, a še tako ni šla v denar, ker ni bilo kupcev. Te in še druge neprilike navdajajo kmetovalce z resno skrbjo in upravičenim strahom pred bodočnostjo. — Nedavno nedeljo je imel pri nas velik gospodarski shod priljubljeni poslanec brežiškega sresa g. Urek, ki je v poljudni obliki številnim poslušalcem vseh slojev, predvsem pa našim kmetovalcem, z odkrito in jasno besedo orisal težavno gospodarsko stanje, ki vlada po vsem svetu in ki tudi nam ni prizaneslo. Raztolmačil je, kako se vlada in narodno predstavništvo trudi, da omilita bud gospodarski položaj, koliko zakonov je bilo že izdanih in koliko zakonskih načrtov je še v osnutku in v pripravi z namenom, da se pomaga našemu kmetijstvu. Za njim je povzel besedo podpredsednik sreske organizacije JRKD, g. dr. Drnovšek, ki je prisotnim zborovalcem pojasnil sedanji politični položaj ter dokazoval potrebo sloge in edinstva vseh prebivalcev naše lepe domovine. Združitev vseh trezno mislečih državljanov je možna v mogočni skupni organizaciji JRKD, kateri naj se pridružijo tudi vsi tisti, ki doslej še stojijo ob strani. Le v skupnem delu vseh sta moč in uspeh! Za stvarna in poučna izvajanja se je iskreno zahvalil obema govornikoma domači župan, g. Fran Urek, ki je predlagal, naj vsi udeleženci zbora izrečejo poslancu g. Ureku, njegovim gg. tovarišem in našim gg. ministrom popolno zaupanje in zahvalo za njih delo, trud in skrb za napredek jugoslovenskega naroda. Njegov predlog je bil od vseh zborovalcev z odobravanjem sprejet.

KOPRIVNIK V BOHINJU. Visoko pod Triglavom žive Koprivničani skromno v prelepi vasi. O krasotah tega kraja se je že dosti pisalo. Prav tako pa tudi ne smemo pozabiti narodne zavednosti, ki je doma v tem kraju. Ljubzen do rodne grude in matere Jugoslavije in želja po izobrazbi pri nas nista samo goli besedi. Leta 1930. so Koprivničani ustanovili Sokola, v katerem sta včlanjeni dve tretjini vsega prebi-

valstva. Nujna potreba je dovedla društvo do tega, da je začelo misliti na svoj dom. S skromnimi sredstvi, dobro voljo in požrtvovanjem smo začeli letos v avgustu graditi sokolski hram. Načrte je blagohotno preskrbel sreski načelnik gospod dr. Vidmar. Stavbni odbor pod neumornim vodstvom bratov Ivana Korošca in Avgusta Djaka s Koprivnika jih je uresničil. Prvo nedeljo v oktobru, to je 9., bo dom otvorjen. Že danes vabimo vse prijatelje, naj posetijo to redko prireditve in naj tako podpro društvo, ki je tega vredno in potrebno.

Milka Adamičeva:

Zločinka

Lojza je čutila, da bi morala nekaj reči, nekaj, kar bi ga dvignilo in razvedrilo. Žal ji je postalo krepkega mladeniča. Toda Renc se je bil že izgubil med drevjem in doli ob živi meji se je oglasilo ukanje, podobno rjoventu ranjene živali.

Lojza je vedela, da tako joka fant. Počasi se je okrenila proti hiši.

Renc pa je taval po polju in deževne kaplje so se mešale z znojem, ki mu je lepil lase nad čelom.

Naslednji dan so praznovali zaroko. Ko pa je bila Lojza na oklicih, je odhajal Renc z nekaterimi fanti iz vasi v nemške rudnike. Mati Grafovka je obžalovala njegov odhod in mu ponujala dvojno plačo, če ostane, vendar ga ni bilo mogoče preprišiti.

Lojza je bolela Renčeva trma. Morda bi se bilo še vedno zgodilo drugače, če bi bil ostal, ali fant je vztrajal in komaj pogledal dobrote, ki so mu jih bili naložili za popotnico.

Poroko so praznovali zelo šumno. Ženice so pri cerkvi opazile, da se je nevesta spotaknila, česar niso smatrale za dobro znamenje. Kljub temu pa se je začelo kmalu po poroki govoriti, da je mladi par srečen. Lojza je ponosno sedala ob zimskih nedeljskih jutrih v nove sani, v katerih sta se vozila v pičlo uro oddaljeni trg k maši. Zavita v kožuhojvinojasto jopo je sedela ob možu, ki je vodil konja. Bil je ljubezniv z njo

in upala je, da bo sčasom premagala oni občutek plahosti, ki jo vedno obide, kadar se mož drzno zare v njene oči. Sicer ne vedno, toda v kakih trenutkih je bil njegov sivi pogled tako trdo mrzel, da jo je spreletelo po vsem životu.

Ni vedela čemu, toda nehote se ji je v takih trenutkih vrinila v misli podoba Renca, ki jo je gledala skozi daljo mehko in otožno. Lojza ni bila po naravi nikoli sentimentalna, vendar je po poroki začutila v srečo neko vrzel, ki je ni mogla z ničemer izpolniti. Da bi možu o tem govorila, se ji ni zdelo pametno. Sicer pa je bil Paduba stalno zaposlen. Za kmetijstvo se sicer ni brigal dosti in je prepuščal domače posle po večini Lojzi, zelo pa so ga zanimali krasni Grafovi gozdovi, ki so pomenili zanj denar. Pomladi je privedel delavce in pričelo se je sekanje, da je odmevalo daleč dol na belo cesto.

«Kaka škoda,» so zmajevali ljudje, «da Lojza dopušča kaj takega.»

Toda Lojza ni bila več o ra odločna Lojza, odkar je postala žena Padube. Ko ji je mož omenil, da bo posekal gozd, je sicer ugovarjala, ali prepričal jo je, da je dobro tako, in ko je še malo oporekala, ji je kratkomalo zabrusil, da tega ne razume.

«Gozd je treba vnovčiti, v tridesetih letih nam zrase nov denar.»

Popolnoma ni mogla verjeti njegovim besedam, vendar je utihnila, ko ji je obljubil, da padejo samo Temnice, a drugo ostane nedotaknjeno.

Izmed 10 ljudi jih ima 7 zobni kamen

...dobi ga pa lahko vsak!

Večina zobnih bolezni izvira iz nevarnega zobnega kamna. Potuhnjeno se tišči za zobmi, jih omaje... in večkrat čisto uniči. Odpravite ga s tem, da zobe redno čistite s Sargovim Kalodontom. Pri nas je Sargov Kalodont edina zobna krema, ki ima v sebi sulforicinovoleat po Dr. Bräunlichu. On odpravi polagoma in zanesljivo zobni kamen in ne pusti, da bi se napravil nov... zobe pa ohrani močne in zdrave!

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

MALA NEDELJA. Tukajšnje prostovoljno gasilno društvo priredi v nedeljo, 2. oktobra, v gostilni tovariša Kosija trgateg grozdja. Za različno zabavo, kakor občinski zapor, šaljivo pošto itd., je preskrbljeno! Novost za naš kraj pa bodo brhke viničarke, ki bodo še posebej na izviren način skrbele za zabavo in gasilsko blagajno. Takoj po večernicah se položi prav tam temeljni kamen za novi gasilski dom. Odbor prosi vsa okoliška društva in vse cenjeno občinstvo, naj obiščejo prireditve in tako podpro društvo.

Teta Polona se je bila med tem preselila na boljši svet. Mati Grafovka je navadno tiho strmela pred sebe. Zidanega svinjaka ni bila postavila Lojzi. Na tihem si je očitala, da je baš ta misel privedla Padubo k hiši.

Nekega dne so Padubovi, zakaj odslej se ni smelo reči več pri Grafovih, spravljali seno. Lojza je ostala sama doma in pripravljala koscem južino, ki jo je nameravala nesti v velikem pletenem jerbasu na travnik. Ko pa je hotela vzdigniti ogromno košaro na glavo, se ji je nekaj premaknilo v križu, da je klecnila in se opotekla. Jedva se je privlekla do postelje in legla, ko je pridrvel koleselj na dvorišče in trenotek nato je vstopil Paduba.

«O Lojza, nisem vedel, da si taka gospa, da sredi dne počivaš!» Zaničljivo se je nasmehnil in si prižgal cigareto.

Čutila je ost njegovih besed, vendar je izkušala ubrati mehko besedo.

«Mislím, da sem se nekaj pretegnila, a bo kmalu dobro. Čuj, ko bi poklical koga sosedov, da zanesse košaro na travnik. Naši so v senžeti, a jaz se ne morem ganiti.»

Paduba se ji je približal, da je razločno vohala močan vonj po vinu, ki mu je udarjal iz ust. Pogledal jo je sivo, da jo je spreletelo: «Ti pač misliš, da govoriš s katerim sebi enakim.» Košato je prestopil in se sirvo zasmejal.

«To lahko naročiš kateremu svojih pastirjev, Padubo pa moraš spoštovati kot svojega

Neprijeten duh ust

Nočem zamuditi poročati vam, da odkar uporabljam Vašo sobno pasto "Chlorodont" nima samo lepih belih zob, temveč sem se rešil tudi neprijetnega duha ust. Vaš Chlorodont bom kar najbolje priporočal. Dr. V. Lj. . . Zadrževajte zato samo pristno Chlorodont sobno pasto, tuba Din. 8. — in Din. 13. —, ter zavračajte vsak nadomestek.

NOVA SELA PRI KOČEVJU. Pretekli mesec je priredil kočevski Škol pri nas veselico s telovadnim nastopom, ki je v vsakem oziru prav lepo uspela. Udeležba je bila mnogoštevilna. Prisotstvovala sta prireditvi tudi poslanec in minister g. Pucelj in sreski načelnik g. Platzer. — Dne 18. t. m. se je poročil v župni cerkvi v Banjaloki tukajšnji domačin g. Josip Klarič, mizar, z gđ. Nežo Klaričevo iz ugledne rodbine na Drecniku. Čestitamo!

NOVO MESTO. (Smrtna kosa.) V visoki starosti 84 let je po daljšem bolehanju umrl upokojeni višji deželnozodni svetnik gosp. Ivan Škerlj. Po rodu je bil iz Vrhpolja v Vipavski dolini. Po gimnazijskih študijah v Ljubljani je študiral pravo na Dunaju, nato pa je kot sodnik služboval v Ljubljani, Črnomlju, Kranju, Žužemberku in slednjič v Novem mestu, kjer je ostal trajno. Od šestih otrok je g. Milan vseučiliški profesor v Ljubljani, g. Ivan profesor v Ljubljani in g. Stanko docent na beograjskem vseučilišču, ostali trije pa so umrli. Pokojniku bodi ohranjen časten spomin!

POLENSAK. Dne 18. t. m. se je vršil na Polensaku v gostilniških prostorih g. Laha ustanovni občni zbor krajevne organizacije JRKD. Na shod je prišlo nepričakovano mnogo občinstva, kar kaže, da se je tudi tukaj začelo ljudstvo zanimati za jugoslovensko misel. Po shodu se je vpisalo lepo število novih članov. Za predsednika organizacije je bil soglasno izvoljen gospod Antolič, župan iz občine Slomov.

SV. MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU. Tudi pri nas smo pred kratkim ustanovili krajevno organizacijo Jugoslovenske radikalne kmečke demokracije, ki obsega še sosedne občine Dogoše, Zrkovce, Skoke in Rogozo ter šteje že danes nad 200 članov. Število pa še narašča. Minilo nedeljo smo imeli odborovo sejo, odnosno članski sestanek, ki je bil polnoštevilno obiskan ter je pokazal, kako živo se ljudstvo zanima za novo vsedržavno stranko. Sklenilo se je, da bodo enaki sestanki vsaj vsak mesec po raznih vaseh organizacijskega okoliša. Tako bo prihodnji sestanek

9. oktobra v Dobrovcah. Poročali bodo: tajnik g. Kašpar Franc o organizaciji, g. Petrovič Simon o vprašanju zakona o zaščiti kmeta, g. Tušek Ervin o združitvi občin in g. Mikl Ivan in g. Maček Ivan o delavskem vprašanju. Izrekla se je želja, da bi se v kratkem vršil večji shod za vse Dravsko polje.

STIČNA NA DOLENJSKEM. (Smrtna kosa.) V grob je legel nedavno tu po dolgi in mučni bolezni Ignacij Pajk v 70. letu dela in skrbi polnega življenja. Pokojnik je bil trd narodnjak. Naj mu sveti večna luč, preostalim pa naše sožalje!

DOMAČE NOVOSTI

* **Izpremembe v vodstvu Sokola kraljevine Jugoslavije.** Minister za telesno vzgojo je sprejel ostavko, ki jo je podal na svoj položaj načelnik Sokola kraljevine Jugoslavije g. Ivan Bajželj. Za novega načelnika je imenovan dosedanji tretji namestnik načelnika g. Miroslav Ambrožič, ravnatelj Delniške tiskarne v Ljubljani, za tretjega namestnika načelnika pa gosp. Josip Jeras, profesor učiteljskega v Ljubljani.

* **Vsem poverjenikom in članem Vodnikove družbe.** Osrednja pisarna Vodnikove družbe je razposlala poverjenikom dopise, v katerih jih prosi, naj nabirajo člane še nadalje do 15. oktobra, nato pa naj nabiranje zaključijo, ji vpošljejo nabiralne pole ter obenem nakažejo nabrano članarino in morebitne zneske za vezavo knjig. **Gospodje poverjeniki, pregledajte spisek svojih članov!** Stopite k članom zamudnikom in jih opozorite, da še niso poravnali članarine za leto 1932. Pomnožite vrste članov Vodnikove družbe kljub krizi! Za mal znesek 20 Din dobi vsak član štiri lepe knjige meseca novembra. Nikomur ne bo žal za ta izdatek. **Noben lanski član naj ne odpade v letošnjem letu od Vodnikove družbe!** Letošnje knjige se že tiskajo in bodo v kratkem natisnjene. **Nato pa se prične takoj razpošiljanje.** Zato prav vljudno prosimo vse lanske člane, ki še niso poravnali letošnje članarine, da znesek takoj izročijo svojemu poverjeniku, odnosno ga nakažejo po položnici. Vabimo pa tudi vse druge prijatelje lepih knjig, naj pristopijo k Vodnikovi družbi. Ako nimaš položnice, stopi na poštni urad, kjer jo dobiš. Nanjo napišeš naslov Vodnikove družbe v Ljub-

ljani s čekovnim računom št. 14.520 in odpošlješ denar.

* **Tabor nacionalnih rudarjev v Trbovljah.** Narodna strokovna zveza v Trbovljah priredi v nedeljo 2. oktobra celodnevni tabor nacionalnih rudarjev. Popoldne ob 10. bo na vrtu Rudarskega doma veliko javno zborovanje, na katerem bodo govorili minister g. dr. Albert Kramer, narodni poslanec g. dr. Stane Rapč, predsednik NSZ g. Rudolf Juvan in drugi. Popoldne ob 14. se bo vršila seja podružničnih odborov iz revirjev TPD, ob 16. pa bo prijateljski sestanek na vrtu Rudarskega doma. Za ta prvi tabor nacionalnih rudarjev vlada v vseh revirjih veliko zanimanje in se vršijo priprave za čim večjo udeležbo nacionalnih rudarjev. Narodna strokovna zveza vabi rudarje, da se v velikem številu udeležijo javnega zbora, da slišijo svojega ožjega rojaka, ministra g. dr. Alberta Kramerja.

* **Delovanje JRKD v šmarskem srezu.** Dne 2. oktobra ob 9. bo seja širšega sreskega odbora JRKD v Šmarju pri Jelšah v tajniških prostorih (v posojilnični hiši). Dnevni red: poročilo narodnega poslanca g. Spindlerja, poročili tajnika in blagajnika, akcija za občine, prizadete po suši in toči, določitev prosvetnih tečajev in razne tekoče zadeve. Popoldne se bo vršil shod v Donjački gori. Dne 9. oktobra popoldne po prvi maši bosta shod in ustanovitev krajevne organizacije JRKD v Kostrivnici. Dne 16. oktobra popoldne pa bosta prav tako shod in ustanovitev v Sladki gori. Na vseh shodih bo poročal narodni poslanec g. Spindler o delovanju v narodni skupščini in o političnem položaju.

* **40letnica dela.** Na Trati pri Sv. Lenartu na Štajerskem je v avgustu praznoval obče spoštovani g. Jurij Sver 40letnico, odkar neumorno deluje kot zastopnik zavarovalne banke «Slavije». G. Svera je sprejel za zastopnika sedanji senator g. Ivan Hribar, nekdanji ravnatelj «Slavije» v Ljubljani. Ni mu vcepil samo volje do zavarovalnega dela, temveč ga je tudi navdušil za narodno osvobojenje, saj je bil v tistih časih vsakdo, ki se je zavaroval pri «Slaviji» in ki je delal za domačo zavarovalnico, proti Avstriji, protidržavni element in je moral kot tak okusiti mnoge neprijetnosti. Z žilavo borbenostjo in nacionalno zavednostjo je vztrajal na tem mestu in delal naš jubilat. Njegovo delo je obrodilo obilo uspehov, na katere je slavljenec lahko ponosen in v katerih vidi povračilo za ves svoj trud. Pridružujemo se tudi mi želji mnogih, da bi mu

moža in gospodarja. Če sem poročil dekle, zato še nisem sam hlapec.»

«Deklo?» je planila kvišku Lojza, a tisti hip jo je bolečina v križu potisnila nazaj na posteljo. Zastrmela je topo v strop, kakor bi hotela tam uganiti, kaj je pripravilo Padubo do te sirovosti. Dve solzi sta se ji potočile iz lepih oči. Takrat se je prvič pokesala, zakaj ni poslušala Renca. . . Slišala je še, kako je Paduba oddirjal s kolesljem, nato jo je obšla slabost in padla je v nezavest. Mati se je v zli slutnji napotila proti domu in našla hčerko v skrajno kritičnem položaju. Lojza, ki je bila že četrti mesec v blagoslovljenem stanju, je dobila splav in že se je tudi razvedelo po vasi, da mlada Padubovka umira.

Lojzino življenje je viselo v resnici na nitki. Šele tretji dan je mogel povedati poklicani zdravnik, da je kriza prestana in da more upati na okrevanje.

Padubi je bilo žal sirovega nastopa. Čutil je, da ni ravnal z ženo, kakor bi moral, zato se ji je izkušal približati.

Lojza mu je odgovarjala in se mu blede nasmihala. Mož pa je opazil, da se je nekaj prelomilo v njenem pogledu, in zaman je iskal toplih žarkov, ki so bili obsevali vse njeno obličje, kadar je bila prej govorila z njim.

Nazadnje ga je to ujezilo, odšel je v gozd in začel izbirati nova drevesa za žago. Ves izmučen se je okoli poldne sesedel na deblo, ki je ležalo kraj poti.

Kaj ga je napatilo, da je poročil to ženo, katere vendar ni nikoli ljubil. Da, če ne bi imela teh krasnih gozdov, potem se ne bi nikoli dal speljati v to past, kajti starka mu je nastavila past, to je gotovo. Hotela je za hčer boljšega moža, kakor ga imajo druga vaška dekleta, vzela mu je prostost, navezala ga je na kmetico, ki mu bo v breme vse življenje. Spomnil se je svoje bedne otroške dobe: staršev ni poznal, nezakonska mati ga je prepustila sorodnikom. Ni imel po naravi blagega značaja, zato so ga večkrat pretepali. Moral je stradati, če ni ubogal. Te kazni so se mu zdele okrutne in že kot deček je na tistem koval maščevanje. Stric ga je dal izučiti v lesni stroki in mu za začetek podaril nekoliko denarja. Ker je lesna kupčija takrat cvetela, si je kmalu toliko opomogel, da je začel samostojno trgovati. Obetal si je lepo bodočnost, postal lakomen na denar in se v tej lakomnosti poročil na kmete. Sememu sebi se je zasmilil. . .

Ko je prispel domov, je bil razdražene volje. Brenil je psa, ki se mu je pridobrikl naproti, in se napotil v svojo sobo. Oblekel je športno obleko, napisal več položnic ter se odpeljal v trg. To je bilo tudi njegovo najljubše opravilo: voziti se v trg. Kadar je takole udobno sedel v svojem koleslju, ko je zavijal oblak prahu vse, kar je hitelo mimo njega, takrat si je prižgal cigareto, se predal svojim mislim in zdaj pa zdaj z bičem ošvrknil konjiča. Mnogo načrtov se je razbilo v njegovi glavi, mnogo jih je zavrgel, še preden jih je preizkusil. Glavno, česar si je

vedno želel, je zdaj imel. Bil je imovit, polovica Lojzinega posestva je njegovega, a po Lojzini smrti mu pripade še druga polovica.

«Po Lojzini smrti. . .» Skoro se je ustavil pri zadnji misli z neko naslodo. Ne, smrti ji ne želi, a če bi se samo po sebi zgodilo, kdo naj bi sicer dedoval kakor on.

V tem je prispel v trg in se ustavil pred pošto. Staro poslopje z železnimi oknicami je bilo obdano z vrtom vsakovrstnih pestrih cvetlic, ob žični ograji pa se je rdečil dozoreli ribizelj. Paduba je odprl steklena vrata in vstopil. Takoj je opazil, da so izmenjali poštarico. Črnolaso, nekoliko rumenopolto dekle je sedelo ob pultu in pisalo.

Paduba je pozdravil: «Klanjam se!»

Radovedno ga je pogledala z velikimi, lepimi očmi. V tem pa je zabrnal v kotu telefon, obrnila je kodrasto glavo in urno skočila k slušalu.

Paduba je postal pozoren ob njenem srebrnozvočnem organu. Zdelo se mu je, da čuje godbo, in ko ga je trenutek nato ogovorila: «Oprostite, da ste morali čakati!» je bil poln vlnudnosti in uslužnosti. Zatrjeval je, da se mu nikamor ne mudi in da bi rad še dalje čakal, če bi bilo treba.

Zasmejala se je in že sta bila v najživahnejšem pogovoru. Povedala je, da so jo premestili iz mesta, da se bo le s težavo privadila novi službi, da ji hrana pri Štefinu ne ugaja in še mnogo drugih drobnjav. Paduba ni štedil s pokloni. (Dalje prihodnjič.)

bilo življenje v svobodni domovini polno uspehov in da bi ostal še dolgo vrsto let v naši sredi.

* **Jeklarna v Ravnah-Gušanju je spet ustavila obrat.** Jeklarna Ravne-Guštanj je imela pred leti velik obrat. Zaposlenih je bilo okrog 500 delarcev in se je delalo noč in dan. Od leta 1930. naprej pa so bila naročila vedno manjša. V tem letu je pričelo ravnateljstvo prikrajševati delavstvo. Odpoved stare kolektivne pogodbe je bil začetek velike žalostne guštanjskih kovinarjev. Najprej se je odpravilo čezurno delo, s katerim so si pridni delavci kolikor toliko pomagali, že precej preko enega leta pa je v vedni nevarnosti tudi normalno obratovanje. Dolgo časa se je delalo le po štiri dni v tednu. Letos pomladi je bil ves obrat za nekaj časa tudi ustavljen. Zadnji petek so delavci spet prišli domov z žalostno vestjo, da bo obrat zaradi pomanjkanja naročil začasno ustavljen. Baje bo delo počivalo deset dni. Delavci so v veliki stiski, kajti prihranki iz nekdanjih boljših časov so že davno pošli in zaradi zmanjšanega zaslužka so se vsi tudi zadržali. S sedanjim zaslužkom ne morejo shajati niti samci, ki imajo kolikor toliko pomoči pri svojih kmečkih sorodnikih, kaj šele starejši delavci z družinami. Prejšnjo nedeljo je bil v Guštanju velik shod JRKD, katerega se je udeležil tudi minister za trgovino in industrijo gosp. Ivan Mohorič. Delavci so g. ministru izročili spomenico, v kateri so obrazložili hud položaj podjetja in delavstva s poudarkom, da bi mogla preprečiti nesrečo v prvi vrsti ponovna izdatnejša naročila državne uprave.

* **Vsi vlaki, ki vozijo na progi Maribor—Ptuj, ostanejo.** Ptuj je pretela nevarnost, da izgubi z novim voznim redom jutrnji in zadnji večerni vlak, ki ima zvezo iz Ljubljane. Župan g. Jerše je na dan velikega shoda JRKD v Ljubljani posredoval pri g. ministru za promet ter ga prosil, naj se ti vlaki pustijo. Zdaj je g. župan prejel obvestilo, da ostanejo vsi vlaki kakor doslej.

* **Ljubljana popije ogromne količine alkoholnih pijač.** Letos do 30. junija so Ljubljanci, kakor kažejo podatki mestnega dohodarstvenega urada, popili že 22.407 hl različnih alkoholnih pijač, od tega samo žganja raznih vrst 1400 hl. Vina so popili preko 17.000 hl, piva preko 350 hl, a ostale izpite pijače so sadjevec, vino v buteljkah, šampanjec in drugo. Ta pijača pa seveda ni vsa, ki jo je v polovici leta izpila Ljubljana. Nezatročarjeno vino, ki ga prodajajo v mestu vinogradniki, ni nikjer zapisano. Prav tako se ne ve, koliko se izpije v Ljubljani vtihotapljenih alkoholnih pijač. Toda že ugotovljene številke so strašne in nam povedo zadosti nazorno, kako se Ljubljana vtaplja v alkohol.

* **Pogrešanci iz svetovne vojne.** Okrožno sodišče v Novem mestu je uvedlo postopanje, da se proglase za mrtve naslednji pogrešanci iz svetovne vojne: Štefan Kovač (bivši mornar) iz Vatte vasi, Alojzij Ivšič iz Velikih Lašč, Anton Jerman iz Št. Ruperta na Dolenjskem, Peter Briški iz Borovca na Dolenjskem, Ivan Kikel s Hriba pri Loškem potoku in Vinko Mevzelj iz Jablanice na Dolenjskem. Nadalje se pogrešata: Anton Kralj, pristojen v Dob pri Litiji, ki se je pomladi leta 1884. izselil v Severno Ameriko in se s pismom oglasil leta 1912., in Juri Šutej, ki se je leta 1922. izselil v Montano v Zedinjenih državah, odkoder ni bilo še nobene vesti o njem.

* **Smrtna nesreča otroka.** Te dni je huda nesreča doletela rodbino najemnika mlina Porento v Škofji Loki. Triletna hčerka Marija se je igrala v kuhinji, kjer so baš pripravili krop za kuhanje perila. Po nesrečnem naključju je otrok padel v krop in se strahovito opeknel po vsem telesu. Z osebnim avtomobilom so nesrečno dete prepeljali opoldne v ljubljansko bolnišnico, kjer je dete naslednjega dne preminil.

* **Požar na Trški gori.** Dober streljaj od cerkve Matere božje na Trški gori je ogenj uničil veliko enonadstropno zidnico posestnika Medveda iz Gornjih Kamene. Ogenj je nastal zvečer in so se novomeški gasilci z avtomobilom takoj napotili do bajnofške graščine, odtam pa peš na kraj nesreče. Na pomoč so prihiteli tudi

gasilci iz Št. Petra in Šmihela. Razen lepe zidnice je ogenj uničil tudi opremo treh sob, različno viničarsko orodje, vse kletne naprave in 12 velikih praznih sodov. Vina je bilo k sreči le malo v zidnici.

* **Huda nesreča voznika.** Nedavno je posestnik Martin Novljan iz Male Loke v občini Žalni pri Litiji padel pod precej težko naložen voz. Hudo poškodovanega so potegnili izpod velikega bremena in prepeljali v Ljubljano, kjer so zdravniki ugotovili, da ima nalomljeno hrbtenico.

* **Smrt otroka v mlinskem potoku.** V četrtek je zadela rodbino mesarja in avtomobilskega podjetnika g. Josipa Kozlevčarja v Šoštanju huda nesreča, ki je zahtevala življenje edinega sinčka, dvoletnega Andra. Mlinski potok k Zapuškove mu mlinu in žagi teče mimo javnega perišča na Kozlevčarjevem dvorišču, kjer drže vanj kamenite stopnice; od tam pa je struga izpeljana pod kegljiščem in poslopjem hotela «Jugoslavije» in dalje pod cesto do mlina. Proti pol 13. uri je bilo, ko so Kozlevčarjevi pogrešili sinčka in ga začeli z veliko skrbjo iskati. Ker se je pred leti že primerilo, da je padel neki otrok v strugo in potem ob grabljah pred mlinom obtičal, se je napotil Kozlevčarjev vajenec Novak tja iskat pogrešanega gospodarjevega sinčka. Njegova slutnja se je na žalost izkazala za osnovano: našel je otroka na dnu struge pred grabljami. Brž je nesel dečka domov, odkoder so takoj poslali po zdravnika. Dasi je le-tá takoj prišel, se mu vendarle ni posrečilo v utopljenem otroku zbuditi življenja, ker se je Andro že preselil med nebeške krilatce.

Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, usedu (Hexenschuss) se uporablja naravna «Franc Jožefova» voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala. Univerzitetne klinike izpričujejo, da je «Franc Jožefova» voda, posebno v srednjih letih in starostni dobi, izborno čistilno sredstvo za želodec in čreva. «Franc Jožefova» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

* **Utopljenec najden po desetih tednih.** Te dni so pri hrastniški postaji potegnili iz Save utopljenca, ki je bil že ves razjeden od rib. Sedaj se je ugotovilo, da je to pismoša Anton Kmet iz Trbovelj, ki je skupno s svojo izvoljenko Antonijo Mlakarjevo že julija blizu Zagorja šel v prostovoljno smrt.

* **Smrtna nesreča delavskega otroka.** V veliki delavski hiši v Guštanju, kjer stanuje mnogo družin delavcev iz jeklarne, se je pripetila v nedeljo strašna nesreča. V tretjem nadstropju je bila v svojem stanovanju sama doma s svojim dve in pol leta starim sinčkom Konradom žena strugarja Pogorečnika. Ko je mati opravljala hišne posle, je otročiček sedel na mizi blizu okna. Zdajci pa se je otrok oprijel okenske police in splezal nanjo, še preden se je mati ozrla. Izgubil je ravnotežje ter strmoglavil na tlak prav tedaj, ko se je bližal domu oče, vedoč, da ga željno pričakujeta žena in sinček edinec. Mali Konrad je bil takoj mrtev, ker si je zlomil tilnik. Nesreča se je zgodila silno naglo. Ko se je nesrečna mati ozrla, je bil otrok že na oknu in isti trenutek je že padel.

* **Nevaren požar sredi Slovenjgradca.** Te dni zgodaj zjutraj je prebudil speče Slovenjgradčane gasilski rog. Ogenj si je izbral žrtev sredi mesta. Gorelo je veliko gospodarsko poslopje, last posestnika in gostilničarja g. Ivana Debelaka iz Ulice kraljeviča Andreja. Ker je bil v poslopju ves letošnji pridelek sena in slame, se je ogenj hitro razširil na celotno zgradbo. V najkrajšem času so prispeli na kraj nesreče slovenjgraški gasilci z dvema motornima brizgalnoma, ki sta v nekaj trenutkih dobili vodo iz bližnjega potoka Suhodolnice. Takoj za domačimi so prihiteli gasilci iz Starega trga z motoriko in napeljali vodo iz mestnega vodnega rezervoarja. Z velikim na-

porom se je gasilec posrečilo omejiti ogenj. Sreča pa je tudi bila, da ni bilo vetra in da je prejšnji dan močno deževalo.

* **Povratak pogrešanega pogoreleca.** Janezu Perneku, posestniku v Novi vasi pri Rogoznici, je te dni zgorela domačija. Od tistega časa so posestnika pogrešali. Nekaj dni nato pa se je nenadno pojavil v Ptujju in se javil na orožniški postaji. Pernek ima na levi roki v zapetju dve veliki rani, prizadeti najbrž z nožem. Mož sicer trdi, da se je v roko vsekal in nato pobegnil v gozd, kjer je baje padel v nezavest. V gozdu se je zadržal dva dni. Izjavil je tudi, da je v kleti ob požaru sam izpusil 600 litrov vina in vrgel nekaj ženske obleke v ogenj. Nikakor pa noče priznati, da bi sam zažgal gospodarsko poslopje. Kaže, da si je Pernek hotel sam končati življenje s prerezanjem žil na roki, a se je med dejanjem najbrže skesal. Pernek je bil aretiran in odveden v sodne zapore. Kakor se sodi, je Pernek sam zažgal domačijo v trenutku duševne zmedenosti.

* **Otroka se je iznebila.** V četrtek popoldne je na Glavnem trgu v Mariboru pristopila k tamkaj se mudeči železničarjevi ženi Matildi Merkuševi s Tezna neznana mlajša ženska z otrokom v naročju in jo naprosila, naj ji za trenutek drži otroka, češ, da ima opravke v neki sosednji trgovini. Merkuševa je rada storila uslugo in je osemmesečnega fantka vzela v naročje. Čakala je in čakala, toda neznanka se ni več vrnila. Merkuševa se je po daljšem čakanju napotila domov in prijavila zadevo tezenskim orožnikom. Otročič je bil oddan v mestno otroško zavetišče, za brezsrčno materjo pa poizvedujejo.

* **Smrtna žrtev pijanega nabornika.** Letos julija so se vračali draženski fantje z nabora v Ptujju proti domu. Vso pot so prepevali in popivali. Tako so se našli ruine kaplice hudo čez mero. Med naborniki so bili Jernej Golec, Lovrenc Vidovič in Štefan Hostnik, ki so se sicer prav dobro razumeli med seboj. Hostnik pa je v vinjenosti postal nekoliko siten ter spraševal Golca o nekaterih rečeh iz njegovega znanja z nekim dekletom. Golec mu je dal za njegovo radovednost več zausnic, ki jih je pa Hostnik čudno mirno prenesel. Pozneje so bili fantje še v nekaterih gostilnah, kjer so izpili še nekaj litrov vina. Hostnik je neprestano sitnaril, za kar mu je Golec dajal nadaljnje zausnice, ki pa Hostnika vsaj navidezno niso mogle spraviti v jezo. Ko pa sta Golec in Vidovič v mraku zapustila družbo in odšla proti domu, jima je skrivaj sledil Hostnik, ki je na nekem samotnem kraju naskočil Golca in mu zadel tri rane z nožem. Z enim sunkom mu je prebodel srce, z drugim prerezal prsno mrežo in dvoje reber, a tretjič ga zadel v čelo. Jernej Golec se je na mestu zgrudil in takoj izdihnil. Na pomoč mu je priškočil Lovrenc Vidovič, ki ga je pa Hostnik tudi napadel z nožem in ga zabodel v levo podleht. Tako je Štefan Hostnik, ki je samski hlapec, star 21 let in doma iz Lancove vasi, prišel

pred veliki senat mariborskega okrožnega sodišča. Zločin je priznal in se izgovarjal z Golčevimi zaušnicami kakor tudi s strahom pred njim in ostalimi fanti, ki niso več hoteli piti njegovega vina in ki so ga hoteli tepsti. Golca ni namerjal usmrtiti, temveč ga je hotel samo malo raniti. Ker pa je Golec nastopil nasilno proti njemu, ga je v silobranu zabodel v prsi. Glede lahke telesne poškodbe Lovrenca Vidoviča pa je obtoženec zanikal vsako krivdo. Hostnik je bil po kratki, dobro uro trajajoči razpravi obsojen na osem let in en mesec robije in plačilo pogrebniških stroškov. Sodbo je sprejel in takoj nastopil kazen.

*** Protifašistična zarota na Pivki.** Nekako pred mesecem dni, ko so se pod Snežnikom in Javornikom vršile velike vaje italijanske pehote in artiljerije, so neznanci pričeli širiti med italijanskim vojaštvom letake, v katerih so jih pozivali, naj se upro fašistični vlada, ki se že krha in ki mora v kratkem propasti. Karabinierji so kmalu iztaknili letake in obenem dogнали, da je imela vsa protifašistična akcija le krajeven značaj. Letake so našli v Št. Petru na Krasu, v Baču, v Trnovem, Ilirski Bistrici in drugod. Uvedli so preiskavo ter po Pivki pretaknili nešteto hiš. Aretirali so vinskega trgovca Mercandela, po rodu iz Milj, ki pa je bival v Ilirski Bistrici, zobotehnik Biška, po rodu iz Divače, ki je prav tako bival v Ilirski Bistrici, tapetnika Jelenčiča iz Vipave in dva brata Primca, ki so stanovali v Trnovem, posestniškega sina Znidaršiča iz Dobrege polja, šoferja Hrovatina in nekega Bobka. Osuili so jih, da so oni delili letake. Obtožili so jih zarote proti fašistični vladavini in hujskanja redne vojske proti javnemu redu v državi. Izročili so jih sodišču.

*** Sirov napad na člana Sokola.** Enega zadnjih večerov je bila v šoli na Spodnji Polskavi sokolska telovadba. Po telovadbi se je napotil 19letni telovadec Škrabut v neko hišo, kamor so ga njegovi znanci povabili na kuhanje koruze. V hiši je bilo več mladih fantov, ki so postrani gledali Škrabuta zaradi njegovega članstva pri Sokolu. Škrabut se je okrog 22. ure vračal proti domu. Tedaj ga je napadlo več fantov in ga začelo pretepati. Ko se jim je Škrabut strgal iz rok, je oddal en napadalec za njim pet strelcev, ki ga pa k sreči niso zadeli. Z zadevo bodo imela opravka oblasti.

*** Franc-Joževo »grenčica« olajša pot hranilnim snovem v kri.**

*** Strašen konec nesrečnega zakona.** Strašno se je končal zakon, ki sta ga pred dobrim letom sklenila vdova Neža Erhartičeva in vdovec Tomaž Novak, oba stara že preko 40 let. Neža, rojena Cimerlajtova, je izgubila prvega moža med vojno in je potem sama precej dobro gospodarila na malem posestvu v Strezetini v občini Rumeču. Kot vdova se je spoznala s Tomažem Novakom od Male Nedelje, ki je obiskoval nekdanje dve leti vinorejsko šolo, po vojni pa je začel med tihotape in bil zaradi tega nekajkrat tudi kaznovan. Pred dobrim letom sta se Neža in Tomaž poročila, a kmalu po poroki sta se začela pogosto prepirati. Mož se je vdajal pijači in se ni dosti brigal za delo. Življenje v nekdanji mirni kmečki domačiji je postajalo nezno. Tomaž je bil večkrat zdoma. Tako je tudi te dni v Slovenskih goricah obiskal neke sorodnike. Vrnil se je predzadnji terek zvečer in se blizu doma ustavil še pri svaku, ki ga je pogostil z jabolčnikom. Od svaka se je kmalu odpravil domov. Predzadnje sredo zgodaj zjutraj pa je prišla Neža na orožniško postajo v Ivanjkovih javit, da so ji moža ubili in da leži mrtvev kakih 200 m od hiše ob občinski cesti. Pripovedovala je, da je prejšnji večer prišel domov, pozneje pa spet kakor že večkrat odšel, ne da bi bil povedal, kam je bil namenjen. Orožniki so se takoj napotili na označeno mesto, popoldne pa si je ogledal mrliča tudi sodna komisija. Orožniki so seveda šli tudi na umorjenčev dom, kjer jim je marsikaj vzbudilo sum, da je žena morilka. Žena

je naposled to tudi priznala ter izpovedala, da je spečega moža z vso močjo z ostro sekuro udarila po glavi. To se je zgodilo okrog 22. ure. Mrtvega moža je potem oblekla in izvlekla iz hiše ob cesti, kjer so ga pozneje našli. O strašnem dejanju je mirno pripovedovala, češ, da je moralo do tega priti, ker ji je mož uničeval domačijo in ker pred njim tudi ni bila več varna življenja.

*** Prvi vtisk je najtrajnejši** in pri tem odločujejo tudi zobje. K simpatični pojavi spadajo vsekakor dobro negovani zobje. Pri njihovi negi ne morete biti brez Odola, ki ima dvojne prijetne učinke. Samo Odol daje prijeten vonj ust in razkužuje usta in zobovje. Odol ima veliko antiseptično moč.

*** Zagonetna smrt delavca.** Preteklo nedeljo zvečer je na zagoneten način podlegel hudim poškodbam na skednju posestnika Ivana Trampuža v Celestrini, občina Sv. Peter pri Mariboru, delavec Alojzij Rep iz Spodnjega Dupleka. Rep je vso nedeljo popival po gostilnah in zidanicah, popoldne okrog 15. je pa vinjen došel v vintoč posestnika Likavca v Trčovi in zahteval pijače. Ker mu Likavec in njegovi domači niso hoteli ustreči, je začel Rep hudo razsajati in metati tudi kamenje, zaradi česar so ga domači pregnali. Od tega trenutka dalje postaja zadeva zagonetna. Že pozno popoldne sta srečali Repa na okrajni cesti Terezija Mikičeva in Elizabeta Skofova iz Trčove, ki jima je Rep zmedeno pripovedoval, da so ga pri Likavcu tepli in obstrčili. Med tem besedičenjem je nadaljeval pot proti domu z naglico, kolikor so mu to dopuščale opletajoče se noge. Ko je prišel k Sv. Petru, se je ustavil pri posestniku Malečniku, bil pa tako slab, da se je zgrudil. Mimo je prišel posestnik Budja, ki je na Malečnikovo prošnjo sprejel Repa do skednja posestnika Ivana Trampuža v Celestrini, kjer je poškodovanec kmalu nato izdihnil. O njegovi zagonetni smrti so bili obveščeni orožniki, ki so uvedli preiskavo in ugotovili, da je imel mrtvev po vsem telesu velike podplutbe, nad srcem pa mu je zevala 15 cm dolga rana, očitno zadana z nožem. Orožniki so takoj uvedli obširno preiskavo.

*** Po pomoti je bil iz zasede smrtno nevarno obstreljen.** Uprava hmeljniške graščine pri Novem mestu ima že nekaj časa v svojih gozdih mlade bosanske delavce, ki s svojimi konjički spravljajo drva iz gozdov. Med delavci je bil zaposlen tudi 27letni Štefan Djak, iz Vidoševičev pri Travniku. Prejšnjo soboto po končanem delu je mladega drvarja povabil posestnik Janez Grubiš na čašo vina. Delavec je ostal pri njem do 23. ure. Ko se je poslavljaj, ga je gostitelj spremlil iz hiše. Nekaj korakov pred hišo pa je izza hišnega vogla odjeknilo zaporedno več strelcev. Bosanec se je zadel v trebuh zgrudil. Zadet je bil tudi posestnik Grubiš v levo nogo. Na klice obeh ranjencev so prihiteli iz bližnjega taborišča delavci, ki so hudo ranjenega tovariša odnesli s seboj. Nesrečni Djak je v delavskem taborišču nekaj dni ležal brez zdravniške pomoči, nato pa so ga odpravili v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji, kjer je bil takoj operiran. Nesrečni mladenič je dobil od siber rane v levo stran glave, v pleča in smrtno nevarno v trebuh. Orožniki so že izsledili napadalce in tudi ugotovili, da je bila zaseda namenjena nekemu drugemu. Nesrečni Bosanec je postal po golem naključju žrtev zavratnega napada.

*** Vlom pri belem dnevu.** Tatvine in vlomi se na deželi vedno bolj množijo, a ljudstvo je kljub temu tako neprevidno, da shranjuje gotovino doma. Tako je bilo nedavno pri posestniku Jožefu Novaku v Gornji Pristavi okoli 12. ure, ko se je gospodar sam s svojo ženo mudil v Ptuju po opravkih, vlomljeno v nezaklenjeno stanovanje, odkoder je bilo odnesenih iz omare gotovine za 4500 Din v samih stotakih. Usodnega dne je bila doma le gospodinjinja mati Marija Markovičeva, ki je blizu hiše pasla koze. Ko se je okoli 12. ure vrnila domov, je šla koze napajat, pri čemer so živali ušle v gozd. Pohitela

je za njimi, a pozabila zakleniti hišna vrata. Ko se je vračala iz gozda, je videla, kako je neki možki smuknil iz hiše in jo ubral proti gozdu. Takoj je poklicala na pomoč soseda Martina Jurca. Oba sta jo ubrala za neznanecem, a ga nista mogla več izslediti. Tatvino je morala izvršiti oseba, ki so ji razmere dobro znane.

*** Preprečen atentat na niški vlak.** Nedavno zgodaj zjutraj so na niški železniški postaji našli v vagonu III. razreda potniškega vlaka iz Beograda torbo, v kateri je bila pod pogačo, jabolki in orehi še ena torba iz belega ameriškega platna, na kateri je bilo napisano: Za vojaka Dimitrija Gjorgjeviča, Vranje. V torbi so našli v lesenih škatlah dva peklena stroja bolgarskega izvora, napolnjena z razstrelivom po 1 kg teže in montirana tako, da bi se razletela s pomočjo ure, in sicer bi naj bilo to ob 7. uri 40 minutah. Oblastvom se je posrečilo izslediti v vlaku, ki prihaja iz Paračina v Zaječar, sumljivega človeka, ki so ga spoznali za Ranka Arandjelovića iz Borova v caribrodskem srezu. Že od aprila 1931. se je ta človek mudil v Bolgariji, kamor je pobegnil zaradi prevar in tatvin. Pri njem so našli revolver s 40 naboji in bombo z znakom VMRO (znak makedonske revolucionarne organizacije). Aretiranec je priznal, da je položil na omenjeno mesto peklena stroja, ki mu ju je v Sofiji osebno izročil Ivan Čofev, gimnazijski profesor, vodja zapadne pokrajinske revolucionarne organizacije «Vrtop» in znan organizator vpadov in atentatov na naše ozemlje, živč stalno v Sofiji. Izpovedal je nadalje, kako je prišel preko meje severno od Zaječarja, stopil v vlak v Paračinu, tamkaj navil uri, montirani v peklenjskih strojih, ter v teku noči pustil torbo v vlaku. Tudi bombo in revolver je dobil od Čofeva.

*** Ponarejevalec desetdinarskih kovancev v Zagrebu.** V zadnjem času so se pojavili v Zagrebu ponarejeni desetdinarski novci. Te dni je izkušala na trgu neka ženska spraviti v promet tak ponarejen novc, a je bila aretirana. Ugotovili so, da je to neka Barica Rabadžijeva, čevljarjeva žena. Njen mož je zvedel na nepojasnen način za njeno aretacijo. Kmalu nato so ga videli zapuščati stanovanje z večjim zavojem. Ko so ga pozneje aretirali, je priznal, da je sam ponarejal novce ter nesel vse priprave iz hiše in jih zakopal na polju.

*** Roparski napadalec od Sv. Barbare pred sodniki.** Te dni je stopil pred kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča 24letni bivši trgovec Ivan Ivanuš iz Topol v šmarskem okraju, ki je 1. julija letos opoldne napadel na hribu pri Sv. Barbari 19letnega Franca Ornika, sina žikarskega poštnega sla in mu uropal 20.000 Din gotovine, ki jo je ta nosil od Sv. Lenarta v Žikarce za izplačilo učiteljskih plač. Kratka zgodba tega ropa je naslednja: Pred leti je bil obtoženi Ivanuš trgovec v Žikarcih, kjer mu je trgovina zadovoljivo uspevala. Kmalu pa je začel v slabo družino, pričel je zapravljati in moral je zapreti trgovino. Preselil se je k bratu na domačijo v Topole pri Rogoški Slatini. Kot dober poznavalec razmer je pričakal 1. julija, ko je vedel, da bo nosil poštni sel Ornik denar za učiteljske plače od Sv. Lenarta v Žikarce, Ornika na strmih hribu pri Sv. Barbari. Ornik je potiskal svoje kolo v breg, vso pošto z denarjem pa je imel v nahrbtniku na plečih. Ko je došel v gozd pred vrhom hriba, sta počila dva strela. Streljal je Ivanuš, da bi se prepričal, če ni morda Ornik oborožen. Ko je videl, da ni, je planil zakrinkan iz grmovja na Ornika in mu vzel nahrbtnik. Ivanuš je pozneje izjavil, da je pričakoval plen najmanj 35.000 Din. Ko je imel denar v žepu, je odšel peš do Ločiča, kjer je najel voznika, ki ga je zapeljal do Ptuja, od tam pa je nadaljeval pot z avtotaksijem do Rogoške Slatine in peš domov. Zločinec je bil po orožnikih kmalu odkrit in aretiran. Svoje dejanje je odkrito priznal, le tega ni hotel povedati, kam je skrnil denar. Ivanuš je bil obsojen na 12 let robije, trajno izgubo častnih državljskih pravic in povrnitev škode.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ZOPET HUD POTRES NA BALKANU.

Beograd, septembra.

Južna Srbija, predvsem vardarska banovina, je preživela v noči na torek 27. t. m. zopet hude ure. Med 20. in 21. uro je nastal močan potres. V spominu na dogodke marca l. 1931. je prebivalstvo v silnem strahu zapuščalo svoje domove. K sreči pa je tokrat večja nesreča izostala. Po vesteh, ki so prispеле iz vseh krajev Južne Srbije, potres nikjer ni zahteval človeških žrtev in je tudi škoda z nekaj izjemami neznatna. Strokovnjaki razlagajo ta potres s tem, da se šele sedaj sesedajo zemske plasti, ki so izgubile svojo stabilnost ob priliki silnega potresa v marcu lanskega leta. Že takrat so učenjaki napovedali, da se bodo potresi ponavljali še več let, preden se bodo zemske plasti znova uravnale.

Potres je napovedalo že v ponedeljek dopoldne močno podzemsko bobnenje, ki so ga slišali zlasti v okolici Valandova, v dolini Bregalnice in v okolici Strumice. Strokovnjaki so vse popoldne pričakovali, kdaj se bo pojavil prvi potresni sunek. Glavni sunek so zaznamenovali potresomerni aparati v Beogradu malo pred pol 21. uro. Potres se je v manjših presledkih ponavljal vse do četrta na 22 uro. Posebno velik strah je potres izzval v Djevdjeliji, Štipu, Kavadaru, Prilepu in Negotinu. Nekoliko slabše so občutili potres tudi v Skoplju, Velesu in okoliških krajih. Oblastva so izdala na prebivalstvo primerna navodila, kako naj postopa, če pride do kake večje nesreče, česar pa se, kakor mislijo strokovnjaki, ni bati.

Iz Soluna v Grčiji poročajo, da so občutili istega večera nenavadno močne potresne sunke. Trajali so kakih deset sekund. Prebivalstva se se je zaradi tega polastila velika groza. Vse je zbežalo na prosto in zapustilo stavbe. Ob 23. uri so se potresni sunki ponovili. V tretje je potres divjal ob 3. uri zjutraj. Potresne sunke so čutili po vsej Makedoniji in Trakiji. Središče potresa je najbrže na polotoku Halkidiki.

Po prvih uradnih vesteh je potres v Grčiji porušil šest vasi. Mrtvih je 120 ljudi, več sto oseb pa je dobilo hude rane. Oblastva v Solunu so poslala v ponesrečene kraje zdravnike, reševalne oddelke in najnujnejšo podporo.

Poznejše vesti iz Grčije trde, da je potres v Grčiji popolnoma uničil petnajst hiš. Največja je škoda na polotoku Halkidiki. V tamkajšnjem mestecu Stratoniki je porušil potres 300 hiš in 200 oseb je dobilo hude rane. Podobno razdejanje je potres povzročil v Stagejri. Potres je presenetil ljudi sredi spanja, da se niso mogli rešiti in so mnoge ruševine pokopale pod seboj.

DVA PODEZELSKA NARODNA DELAVCA.

Koprivnik, septembra.

Danes, ko slavimo različne jubileje, kaj radi pozabljamo naše tihe narodne delavce, ki ne sebično delujejo za prosveto in širjenje narodne zavesti. Taka dva narodna in sokolska delavca sta pri nas Korošec in Dijak. Oba sta steber mlade organizacije in odlična voditelja društvenega dela.

Ivan Korošec, ki je dovršil kmetijsko šolo na Grmu, ima vzorno urejeno posestvo. Pridobil si je splošno spoštovanje in ugled kot vnet sodelavec pri mnogih gospodarskih in prosvetnih ustanovah. Tako izvršuje poleg dolžnosti občinskega odbornika in blagajnika krajevnega šolskega odbora na Koprivniku še delo predsednika podružnice Kmetijske družbe in se udeležuje kot odbornik Mlekarske zadruga. Pri Sokolu deluje kot načelnik gradbenega odbora in skrbi za denarne zadeve. Kot zaveden naprednjak je poverjenik Vodnikove družbe, kateri nabere vsako leto nekaj novih članov.

Ob strani mu stoji zvesta pomoč v osebi Avgusta Dijaka. Po poklicu je kovač, ki poleg

posla za vsakdanji kruh sodeluje v raznih organizacijah. Kot tajnik Sokola ima vedno polne roke dela, ki ga vestno in s hvalevredno požrtvovalnostjo vrši. Pri gradnji doma je napravil nešteto potov in opravil mnoge posle za skromno plačilo z geslom: «Za društvo se mora nekaj narediti!»

Naj bodo obema te vrstice v zadoščenju in priznanju in izpodbudo za nadaljnje delo. Njima in zavednemu članstvu vsi prijatelji Sokola in sploh Koprivnika obljublamo, da jih bomo posetili 9. oktobra, ko bodo otvorili Sokolski dom na Koprivniku.

ZE DRUGIČ MU JE ZGORELO GOSPODARSKO POSLOPJE.

Polenšak, septembra.

Dne 16. t. m. zjutraj okoli 4. ure je pričelo goret pri posestniku Turšaku. Ko so domačini ogenj opazili, je bil del hleva v plamenih. Ker ni bilo zaradi suše vode, je poslopje zgorelo popolnoma. S težavo so obvarovali hišo in sosednje zgradbe. Živino so pravočasno rešili iz hleva. Kako je ogenj nastal, ni znano. Gospodarsko poslopje je bilo novo, ker je tudi staro poslopje zgorelo pred letom dni.

LETINA IN DRUGE ZADEVE POLJANSKE DOLINE.

Poljane nad Škofjo Loko, septembra.

Konec je dolgotrajne suše in nastopilo je deževno vreme. Suša pri nas ni napravila tako hude škode, dasi je sicer ovirala rast jesenskih pridelkov, ki pa se bodo delno že še opomogli.

Ako se ozremo nazaj na letino, moramo priznati, da je kljub pomanjkanju dežja povoljna, zlasti po dolini, po hribih je seveda slabša. Sena se je še precej nakosilo, otave malo manj. Pšenica in ječmen sta bila slabša, oves pa se je skoro povsod dobro obnesel. Prav tako fižol, samo da je drobnejši, a vendar dobro blago. Koruza je dobra. Krompirja je precej, čeprav je ponekod droban, vendar je zdrav. Hribovski prebivalci so navadno vsako leto ob suši tožili o pomanjkanju vode, posebno za živino, ki so jo morali goniti ponekod uro in še več hoda v dolino napajat. O tem letos ni bilo slišati. Napravili so si prostorne kapnice in vodne rezervoarje in tako lahko kolikor toliko vztrajajo vse leto kljub suši. Suša jih seveda še vsako leto bolj ali manj nadleguje, a imajo marsikatero ugodnost, ki je v dolini ni. Po hribih obrode žlahtne hruške in jabolka, orehi in kostanj. Edino krme se ne nakosi toliko kakor v dolini. Drugače so pa gorski kmetje bolj zadovoljni s svojo usodo kakor dolinski.

Sedaj je v dolini doba cerkvenih žegnanj, ko se navadno kaj boljšega prinese na mizo. Predvsem slovi naš bob, ki mu drugod pravijo krof. Pred cerkve pri podružnicah navadno prinese ženice kar cele koše tega peciva. Seveda ne manjka tam tudi lecta v raznih oblikah s prijaznimi zaljubljenimi napismi. V prejšnjih časih so imeli fantje navado, da so hodili na žegnanja k drugim cerkvam. Konec takih žegnanj je bil, da so se fantje sirovo stegli med seboj. Danes tega ni več, vsaj ne pri nas. Od drugod se pa še slišijo žalostne zgodbe o fantovskih pobojih na cerkvenih slavnostih.

Tu in tam se tudi čuje, da je zmanjkalo na njivah krompirja, koruze in fižola in v sadovnjakih sadja. Preveč pa teh grdih tatvin menda ne bo.

Prav sedaj se pri nas končuje ličkanje koruze, ki se navadno vrši ob večerih po hišah ali v prostornih hlevih, kjer ne manjka smeha, zaljubljenih pogledov in tudi zehanja ne. Pride seveda na ličkanje vsa mladina iz domače in sosednjih vasi. Ker se to že dogaja leto za leto, se je že izpremenila ta navada v pravočasni praznik s plesom na prostem, posebno če poseže še harmonika vmes. Zraven pa se poje in vriska, da odmeva od vseh strani.

V zadnjem času smo dobili novega g. kaplana, ki je dober cerkveni govornik. Upamo, da bomo z njim živeli v najlepši slogi.

Letoviščarji so nas že vsi zapustili. Sodimo, da je nanje napravila naša dolina dober vtisk. Gotovo so bili zadovoljni z lepotami, ki jih ima dolina v izobilju. Predvsem jim je bila všeč naša bistra Sora. Upamo, da se bodo prihodnje leto zopet vrnili — ne sami, nego še z novimi gosti.

POSŁANEC SPINDLER V PLANINSKEM SVETU ŠMARKEGA SREZA.

Šmarje pri Jelšah, septembra.

Pretekli teden je narodni poslanec g. Spindler obhodil nekatere občine v severnem delu šmarskega sreza, v žetalski in stoprški župniji, ki jih je kruto udarila suša. Poslanec g. Spindler je obiskal številne župane in se dogovoril z njimi glede nekaterih podrobnosti za prehranjevalno akcijo, ki se bo uvedla v srezu.

V petek in soboto pa je bil g. narodni poslanec v Št. Vidu pri Planini, Planinski vasi, Lokah, Dobju, Presečnem in drugod, ki so bili meseca avgusta hudo prizadeti po toči in se je škoda v 13 prizadetih občinah cenila uradno na več kakor dva milijona dinarjev. Tudi tu je prebivalstvo v veliki bedi. V Planinski vasi in v Presečnem je uničene nad 80 odstotkov letine. Akcija za prehrano naroda in živine preko zime se bo naravno morala raztegniti tudi na ta okoliš.

V nedeljo 25. t. m. je imel g. Spindler v lepem planinskem Št. Vidu pred cerkvijo zjutraj po maši javno ljudsko zborovanje, na katerem je pod predsedstvom župana g. Jazbinška razpravljal o vseh perečih gospodarskih vprašanjih, o preteklem in bodočem delu narodne skupščine, o splošnem položaju v državi in o drugem. Po zborovanju so se pri g. Kovaču vršila še razna posvetovanja in se je ustanovila tudi krajevna organizacija JRKD pod vodstvom uglednih tamošnjih mož.

Popoldne v nedeljo je zboroval narodni poslanec g. Spindler v prijaznih Pečicah visoko nad Podsredo. Zborovanje se je vršilo pod okriljem tamošnje organizacije JRKD in pod vodstvom njenega predsednika g. Černoša pod milim nebom pred šolo ter se je udeležilo zboru prav tako kakor v Št. Vidu mnogo nad 100 oseb obojega spola.

PARNA ŽAGA ŽRTEV PLAMENOV.

Trstenik nad Sušakom, sept.

Pred dnevi, bilo je na nedeljo ponoči, je nastal ogenj v parni žagi g. Medvediča v Trsteniku in upepelil poslopje do tal. Zgradba je bila kakih 300 metrov od italijanske meje v gozdu. Lastnik je storil vse, da je bila kljub hudim gospodarskim težavam žaga vedno v obratu, čeprav je po nizki ceni prodajal les. Zaposleni delavci, ki smo tako imeli svoj kruh, smo bili gospodu Medvediču prav hvaležni.

Ker je bil požar na nedeljo, so bili vsi delavci, razen šestih, odsotni. Prisotne delavce, ki so spali, je zbudilo prasketanje ognja. Hitro so ustali in začeli gasiti. Na pomoč so kmalu prhiteli naši graničarji, nato gospodar s sorodniki in delavci in naposled izza meje italijanski finančni stražniki in drugi. S požrtvovalnim gašenjem so vsi skupaj omejili ogenj, da se ni razširil še na ostale zgradbe. Kako je ogenj nastal, še ni pojasnjeno.

PREKMURSKI GLASNIK

Smrtna žrtev neprevidnega ravnanja z orožjem. V Mali Polani se je zgodila nesreča, ki je pretresla vso vas. Devetnajstletni Bedrnjakov fant se je nedavno vrnil iz Francije, kjer je delal. Naslednjega jutra se je spravil brat k njegovim suknji in začel iskati po žepih. Iz enega žepa je potegnil revolver, da si ga ogleda. Ker ni znal ravnati z orožjem, mu je fant vzel revolver iz rok. Hotel je spraviti naboje ven. Pri tem

je imel cev obrnjeno proti trebuhu. Revolver pa se je nenadno sprožil. Fant je zakričal in omahnil. Domači so takoj poklicali zdravnika, ki ga je odpeljal v murskosoboško bolnišnico, kjer so vse poskusili, da bi rešili mlado življenje. Vse prizadevanje pa je ostalo brezuspešno. Zaradi velike izgube krvi in hudih poškodb je mlado življenje ugasnilo. V bolnišnici so ugotovili, da je strel predril žilo odvodnico in se zaril v hrbtenico. Za umrlecem ne žalujejo le domači, marveč vsa okolica. Končal je tri gimnazijske razrede, pozneje pa je moral ostati doma. Domače razmere so ga prisilile, da je šel v Francijo za služkom. Ves vesel se je vrnil, a že prvi dan ga je zadela popisana nesreča.

Huda nesreča na paši. V Rakičanu je pasla krave 65letna posestnikova žena Ana Bencakova. Nenadno pa je neka žival zbesnela, se zagnala proti ženi in ji zabolila roge v prsi. Nevarno ranjeno ponesrečenko so prepeljali v murskosoboško bolnišnico, kjer bo zdravljenje bolnice spričo njene starosti precej težavno.

NAŠI NA TUJEM

KDOR LJUBI DOMOVINO, JE NE PRODA ZA JUDEŽEVE SREBRNIKE.

Hamborn am Rhein, septembra.

Oglasiti se moramo tudi zavedni in domoljubni Slovenci iz Hamborna, da nas ne boste kar vseh povprek metali v en koš. Nas je še dosti, ki ljubimo svojo domovino in nimamo opravka z ljudmi, ki so bili okrcani v «Domovini». V nedeljo 25. t. m. je bil zbor obeh naših društev sv. Barbare. Zbora se je udeležil tudi g. Goričar. Prišli so pa tudi nepovabljeni izdajalci našega naroda, tako zvani allösterreichisch-Interessengemeinschaftlerji, ki so s seboj privlekli Avstrijce, Madžare in bogve koga še. Pošrečilo se jim je naše zborovanje razbiti. Najbolj je s pestmi grozil tisti Madžar, ki nima z našo rečjo sploh ničesar opraviti.

Ko je govoril g. Goričar, da ne bo Jugoslavija izgubila niti pedi zemlje, čeprav se vsi izdajalci vpišejo v Interessengemeinschaft, katere besede smo s ploskanjem pozdravili, so izdajalci začeli rogoviliti in zabranili g. Goričarju nadaljevanje govora. Zahtevali so od njega, naj jim govori nemški. Ali so morda v nekaj tednih pozabili slovenščino? Nedavno so od g. konzula zahtevali, naj jim govori slovenski, sedaj pa so že napredovali do nemščine.

Izdajalci, ki sta jim čast in rodna gruda samo sredstvo za Judeževe srebrnike, so tudi prav kratke pameti, ker bi sicer ne brbljali o neki zlati avstrijski bodočnosti. Ali nismo mi vsi prav v času stare Avstrije morali odriniti v tujino s trebuhom za kruhom? Ali naš niso avstrijski Nemci svoječasno psovali z najgršimi priimki? Ako imaš v sebi srce in ponos, ne boš nikdar niti v sanjah zatajil svoje grude. Ako pa jo zatajiš, nisi vreden niti pljunka v obraz.

Z nemškimi agenti smo prišli v naših mladih letih v Nemčijo, za katero smo žrtvovali vso našo mlado moč. Delali in garali smo 20, 25, 30 in še več let in pokvarili smo si svoje zdravje, in to vse za bogastvo Nemčije. Naši delodajalci so nam vedno priznavali našo pridnost, a zdaj, ko bi že v nekaj letih imeli svojo rento, nam grozijo nemška oblastva z izgonom. Ali ni Nemčija, za katero smo izrabili svoje moči, po vsej pravici dolžna ob času te brezposelnosti skrbeti za nas? V tolikih letih smo si vendar zaslužili ta pičli kruh, ki ga sedaj jemo.

Rojaki, poskrbimo, da pridejo naša društva sv. Barbare zopet v red. Postavimo si na čelo može, ki bodo naši mili domovini zvesti. Ne zaničuj svoje domovine, ako ni z vsem tako založena kakor morebiti kakšna druga država. Ali smeš svojo lastno mater zaničevati, ako je morda revna? Predvsem pa ne poslušajte tistega angleškega patra, ki je za tistim Rojsom podžigal prepír v naših društvih. Prav tako se va-

rujte izdajalca, vsem znanega vinskega brata, ki posebno dobro govori, kadar alkohol kar gleda iz njega. Ta možak bi bil pripravljen nas Slovence prodati avstrijskim baronom za pol litra vina.

H koncu prosimo naše zastopnike na konzulatu v Düsseldorfu kakor tudi našo vlado in naše gg. poslance v domovini, naj nas obvarujejo izgona.

SMRT ROJAKA V BELGIJSKEM RUDNIKU.

Marcinelle-Charleroi, septembra.

Še ne 26 let star nas je zapustil dragi prijatelj Štefan Jager iz Zibike pri Šmarju. Šel je za srečo v tujino, Belgijo, ali usoda je hotela drugače. Bil je med tovariši splošno priljubljen in kot izvrsten pevec dobro sprejet vedno in povsod, kamor je prišel. Zapušča mlado ženo, ki se je z njo poročil šele pred nekaj meseci.

Spravljal je hudo prislužene prihranke, da bi se čimprej vrnil v svojo drago domovino. Toda Bog je hotel drugače. Ponesrečil se je 13. septembra v tukajšnjem rudniku. Počivaj mirno v tuji gomili!

ARGENTINSKO PISMO.

Buenos Aires, avgusta.

Redki so naši glasovi iz Argentine. Pa boste morda mislili, da molčimo, ker živimo v preveliki bedi ali pa v preobilnem blagostanju. Seveda, obojega je tukaj na kupe. Prvega je še več in deležni smo ga največ tujci, posebno oni, ki so brez poznanstva ali pa nezmožni tega jezika. Tisoči obupujejo nad svojim življenjem, tisoči kolnejo svojo usodo brez stanovanja pod milim nebom in brez sredstev, ker ne dobe niti najmanjših podpor. Mnogi se morejo obleči skoro le še tako, kakor se je oblačil Adam v raj. So pa tudi taki, ki še imajo Ameriko. Blagor jim! Nam, ki še delamo, stalno manjšajo mezde.

Naj bo to v opomin vsem, ki še vedno žele priti v čarobne kraje banan in pomaranč. Rojaki doima pač ne veste, kaj se pravi imeti dom. Razumemo, da so tudi v stari domovini križi in težave, toda z bedo, ki je tukaj, se vse vaše težave ne dajo primerjati.

Tu imamo v avgustu zimsko dobo, ki je bila zelo deževna. Kakor ste gotovo že čitali, so v Argentini nedavno razni ognjeniki bljuvali lavo in pepel. Pepel je padal celo nad Buenos Airesom.

Slovenci smo tu razmetani po raznih krajih. Da pa ne pozabimo svojih običajev, imamo svoja narodna društva. Bratske pozdrave vsem znanec in čitateljem «Domovine», tebi «Domovina», ki redno prihajaš k nam, pa želijo obilo uspehov: Mihael Gerjevič (Artiče), Jurij in Milka Kodelova (Videm pri Krškem) in Karlo Kocjan (Straža).

Slovence umorjen v ameriški ječi. Poročila o mučenju v ameriških ječah niso bajke, temveč žalostna resnica. Največkrat mučijo po ječah delavce, zlasti take, ki so osumljeni soudeležbe izgrediv med mezdnicami spori. Med preiskavo, ki se poslužuje sirovih mučilnih sredstev, pripravijo vsakega osumljenca do tega, če prej ne umre, da prizna vse, kar se od njega zahteva. Žrtev takega sirovega postopanja je postal tudi rudar Martin Virant, ki se je preiskovalnim oblastvom sam prijavil kot prič v neki zagonetni zadevi. Blizu kraja Tazewella je bil pred tedni izvršen skrivnosten zločin. Nekega Luisa Nelana so neznani zločinci privezali na železniške tračnice in ga pustili tam, da ga je povozil prvi vlak. Umorjenec je bil sumljiv človek. Nihče ni vedel, od česa je živel. Delal je samo med mezdnicami spori pri raznih podjetjih kot stavkokaz, sicer pa služil raznim detektivskim uradom za ogleduha. S takimi svojimi deli si je seveda nakopal mnogo sovražnikov in eni od teh so se naposled maščevali. Virant je Nelana poznal. Ker je domneval, da ve, kdo se je nad njim znesel, se je sam javil preiskovalnim oblastvom v Pe-

kinu za prič. Pomočnik tamošnjega šerifa, ki je vodil preiskavo, pa si je menda že sam napravil sodbo o zagonetnem zločinu. Da bi se izkazal z velikim uspehom, je Viranta takoj, ko se je pojavil, kratko in malo napravil za obtoženca. Viranta so zaprli in hoteli z mučenjem od njega izsiliti priznanje, da je sam sodeloval pri umoru. Mučili so ga tako dolgo, da je nesrečni rojak podlegel ranam zaradi sirovega mučenja. Šerif in njegov pomočnik sta obtožena umora.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Melonove rezine. Na deski umesi testo: 14 dek moke, deset dek sirovega masla, dva rumenjaka, dve žlici smetane, žlico kisa, roževo konico pecilnega praška, pet dek zmletih mandeljnov ali orehov, pet dek sladkorja in eno stolčeno žbico. Umešeno testo postavi za pol ure počivat. Eno uro prej, preden začneš testo mesiti, pa pripravi melono, ki jo olupiš, ji odstrani seme in jo prav drobno sesekljaj. Sesekljano posuj s sladkorjem in polij s tremi žlicami ruma ali kakega drugega likerja. Nato dobro premešaj in pusti do uporabe, da se melona napoji sladkorja in likerja. Testo tenko razvaljaj, in sicer še enkrat večji list kakor pa je velika pekača. Pekačo namaži in položi testo nanjo tako, da visi na obeh straneh enako čez njo. Potem namaži po testu še poljubno mezgo in potresi s pripravljeno melono. (Melonov sok pa pusti za kremo.) S testom, ki visi čez pekačo, zagradi nato melono in speci. Pečeno in še toplo zreži v poljubne rezine in jih posuj s sladkorjem. Če nimaš melone, vzameš lahko tudi drugo sadje, ki ga prav tako pripraviš. Sadjev sok pa porabi za sadno kremo.

Sadna krema. Deni v loncu četrt litra sadjevega soka, pet rumenjakov in dvanajst dek sladkorja. Lonec postavi v krop in kremo žvrkljaj, da postane gosta. Potem jo odstavi in mešaj dalje, da se popolnoma shladi. Hladno napolni v čaše. Povrh daj žlico ali dve sladke stolčene smetane in postavi na hladno za pol ure.

Ocvrta zelenjava. V lončku zmešaj testo iz četrt litra mleka, moke, enega rumenjaka, snega enega beljaka in malo soli. Testo naj bo tekoče kakor za palačinke. Zelenjavo (cvetačo, ohrovt, zeleno itd.) skuhaj v slanem kropu napol, jo odcedi, olupiš in zreži na ploščice, nato pa jih pomakaj v testo in na masti ocvri. Daš lahko tudi kot predjed na mizo.

Praktični nasveti

Kako si pripravimo kit za počene železne plošče pri štedilnikih. Del presejanega rjavega kamna zmešano z vodenim steklom in ugnemo, da postane prožno kot kit. Ta kit se stirdi kot železo, če z njim zamažemo razpoke.

Raznobarvne ploščice ob štedilnikih, ki sčasoma popokajo ali se okrušijo, zamažemo, oziroma popravimo tudi z neke vrste kitom, katerega si pripravimo iz stolčene krede in beljaka. To zmes prevlečemo s primerno barvo, ki jo dobimo v drogeriji v malih zavitkih. Potem pa zamažemo s takim kitom okrušene ploščice.

Kako uporabimo koristno pepel. Iz bukovega pepela si lahko naredimo lug, s katerim operemo zelo umazano perilo. S fino presejanim premogovim pepelom in z vlažno krpo z lahkoto osnažimo železne predmete, da se svetijo; odstranimo pa z njim tudi rjo. Mastne madeže spravimo iz ročnih usnjenih torbic z jelenjo soljo, raztopljeno v vroči vodi. Platneno krpo pomočimo v raztopino in lahko drgnemo po madežu, da se pojavi veliko pene. Potem obrišemo, da se posuši. Priporočljivo pa je, podložiti pivnik, da se preostala maščoba vanj ulaze.

Zimo peremo z vročo vodo, oziroma milnico, in jo tudi spiramo z vročo vodo. Mrzle vode ne smemo uporabljati, ker izgubi žima sicer prožnost in kodravost. Posušimo jo nato na solcu.

ZANIMIVOSTI

Kaj je obsedenost

Znani francoski zdravnik za duševne bolezni dr. Logré se peča tudi s tako zvano obsedenostjo in pravi, da navadni ljudje kaj radi zamenjajo pojem delirija s pojmom obsedenosti. Deliriozni človek smatra vse svoje bolešne predstave za resničnost, obsedeni človek pa se svojega bolešnega stanja do gotove meje zaveda, toda obsedenost obstaja baš v tem, da zavrača krivdo za svoje bolešno stanje na druge: sovražniki so ga izmučili s svojimi zahrtnimi naklepi. Obsedeni ljudje se ne le zavedajo svojega stanja, temveč ga lahko tudi presoajo in skoro vedno napenjajo vse sile, da bi ga premagali. Bolešna je baš neuspešnost tega često nadčloveškega napora.

Tako zvane obsedence lahko spoznamo prav pogosto že v otroških letih. To so boječi otroci, ki jih je takoj groza, če ostanejo sami ali v temi, plahi otroci, pretirano sramežljivi, zlasti kar se tiče nagote, otroci, ki kažejo nerazumljiv odpor do nekaterih ljudi, ali pa otroci z npravnostnimi nedostatkami. To bolešno pretirano krepost vidimo lahko zlasti pred birmo. Otroka je strah, da je pozabil pri spovedi ta ali oni greh, da se pri prvem obhajilu ni postil, ker je pri čiščenju zob nebotično požrl nekaj zobne paste.

Pri odraslih so drobne obsedenosti izredno pogost pojav. Če ostane to v gotovih mejah, ni to nič prav posebnega. Nikomur tudi ne pride na misel, smatrati za neprisodnega človeka, ki ne more premagati izkušnje, da bi ne brčnil s hodnika kamenčka ali pa ne prešel ljudi v prostoru, kamor je stopil. Če pa doseže to stanje tako stopnjo, da človek, recimo, ne more prečitati besede, ne da bi prešel njene zloge, gre za resnejše stanje. Dr. Logré omenja stražnika, ki je odgovoril na vsako vprašanje z 78 črkami in ki je bil nekega lepega dne ves srečen, ker je bil «odkrit» način, kako se dá sestaviti na poljubno vprašanje odgovor, obsegajoč določeno število zlogov. Nesreča je pa hotela, da ga je prišla istočasno s tem važnim «odkritjem» huda živčna bolezen, da so ga morali poslati v bolnišnico.

Druga, tudi močno razširjena vrsta obsedenosti so posebne vrste muke: človeka muči, recimo, potreba, da hoče točno vedeti za dneve kakih dogodkov. Vsak trenotek mu šine v glavo ime te ali one zgodovinske bitke in nima miru, dokler točno ne ugotovi dneva, kdaj se je vršila. Dr. Logré je poznal uglednega višjega uradnika, ki se ni izprehajal drugače kakor z žepno izdajo naučnega leksikona, v katerem je neprestano obračal liste. Toda obsedenost je naraščala, vprašanja, ki si jih je stavil, so se nanašala na vedno brezpomembnejše podrobnosti, obsegala so vedno nove panoge in kmalu žepna izdaja leksikona ni več zadoščala. Ker pa mož velikega leksikona ni mogel nositi s seboj, si pozneje sploh ni več upal z doma.

Huda obsedenost je dalje, recimo, strah pred steklimi psi, ki se zlasti rad pojavi pri že ogrizenih ljudeh ali pri takih, ki so bili priče ogrizenja drugega človeka. Ta strah ima lahko zle posledice. Človek se ne boji samo psov, nego tudi njihovih gospodarjev, pa tudi ljudi brez psov, ki občujejo z gospodarji psov. Groza pred steklimi psi je pa le posebna oblika strahu pred okuženjem sploh. So čudaki, ki bi za vse na svetu ne podali golih rok in ne rabili žlic, vilic in nožev, ne da bi jih obrisali. Dobe se prismojenci, ki se tako boje okuženja, da opalijo po povratku z izprehoda podplate, da bi ne onesnažili tal v sobi.

Dobe se obsedenci, ki se ne boje zunanje nevarnosti, temveč samega sebe. Tu sem spada groza pred preokračanjem velikih prostorov, mostov in podobnega. V nekem mestu je bil med vojno človek, ki bi ga za vse na svetu ne spravili čez most. Pravi je, da ga je obsedla ta groza v vojaških letih. Odšel je z dekletom na izprehod

in vrtni sta se hotela čez most. Počutil se je dobro, nakrat je pa obstal in ostrmel. Zdelo se mu je, da ne bo prišel čez most. Čim bolj se je bližal mostu, tem močnejša je bila ta negotovost, srce mu je vedno močnejše utripalo, kolena so se mu šibila, pot ga je oblival in tik pred mostom se je zgrudil na tla.

Čudno je pa, da tak človek svojo obsedenost zelo lahko premaga, če dobi le najmanjše zagotovilo, da ne bo prepuščen samemu sebi. V omejenem primeru je bil strah uničen z vozom. Peš dotičnik ni mogel čez most, s tramvajem, z vozom ali z avtomobilom je pa šlo. Često zadostuje takemu človeku že spremstvo še tako slabotnega bitja, recimo otročička, da se več ne boji.

Zelo pogoste so naslednje vrste obsedenosti: Mislite si duhovnika, ki daruje mašo, pa se mora istočasno boriti s hudo izkušnjo, da ne bi glasno zaklel. Ali pa vzemimo očeta, ki obeduje z rodino in se krčevito drži naslonjala svojega stola, samo da bi premagal izkušnjo, vzeti nož in vilice ter zabosti otroka, ki ga najbolj ljubi.

Te nepremagljive obsedenosti, ki zahtevajo od človeka najhujši duševni boj, so k sreči nepremagljive le kot čustvo; v dejanjih se skoro nikoli ne izražajo. Tu prav za prav ne gre več za pravo obsedenost, temveč bolj za morebitno izkušnjo, za enega znakov začasne duševne potrtosti. V to vrsto spada tudi kleptomanija (bolešna želja, da ukradeš kak predmet). Po dr. Logréjevem mnenju obstaja kleptomanija le kot bolešna želja, ki pa je premagljiva. V resnici se pa taka tatvina ne izvrši.

× **Draga monštranca.** V Bogoti (Kolumbija) so razstavili 225 let staro zlato monštranco, ki ima vdelenih nad 2000 draguljev in ki jo cenijo kot eno najlepših južnoameriških umetnin na 12 milijonov frankov. Monštranca je bila nekoč last jezuitov.

× **Največji zvon na svetu** je menda oni, ki visi v starem templu v bližini japonskega mesta Osake. Zvon je visok 8 m, širok 17 m, tehta pa 140.000 kg. Drugi največji zvon na svetu je v Kremlju v Moskvi. Visok je 5 m, širok pa 18 m. Njegova teža znaša 120.000 kg. Tretji največji zvon na svetu pa ima stolnica v nemškem mestu Kölnu. Visok je 3-25 m, širok 3-50 m, a težak 26.250 kg.

× **Zažigal je in gasil.** V Hornu v Avstriji je bil aretiran bogat posestnik Josip Maillet, član vaškega gasilnega društva. Pri zaslišanju je odkrito priznal, da je trikrat zažgal, in sicer prvič, ko se je nekoč vračal pijan iz krčme domov in se mu je še zahotelo prijateljske družbe. Ker je vedel, da ga žena ne bo več pustila ven, je zažgal neko hišo, nato pa odhitel domov, se naglo preoblekel v gasilski kroj in pomagal pri gašenju. Glavni namen požiga je bilo sledeče popivanje. Drugič je zažgal zato, da je mogel pri požaru preizkusiti novo motorno brizgalno. Za tretji požar pa se Maillet niti ne spominja pravega vzroka.

× **Celo mesto je kupil.** Ameriško mesto Williamsbourg je last najstarejšega sina najbogatejšega moža na svetu Johna Rockefellerja. Pred leti je namreč John Rockefeller kupil to mesto z vsemi zemljišči, hišami, cerkvami in šolami vred za pet milijonov dolarjev. Javna poslopja je dal popraviti, tako da ima zdaj mesto čisto drugačno lice, kakor ga je imelo prvotno. Williamsbourg ima staro zgodovino. Pred proglasitvijo neodvisnosti Združenih ameriških držav je bilo glavno mesto 13 angleških kolonij v Ameriki. Ko so si Združene države priborile neodvisnost in stopile kot samostojne države na pozorišče svetovne zgodovine, je Williamsbourg zelo mnogo izgubil na svojem političnem in gospodarskem pomenu. Da ne bi bilo mladega Rockefellerja, bi bilo mesto sploh propadlo. Gospodar mesta je obnovil vse važnejše zgradbe v mestu in plačal za obnovo še več denarja, kakor ga je dal prej za mesto.

Hodite

si

nabavite obleko,

pišite trgovskemu domu Stermecki po nove vzorce. S tem si boste prihranili mnogo denarja ter boste dobro in moderno oblečeni. Sukno, kamgarn, ševjot in dubli meter po 40, 48, 60 Din in finejše.

**TRGOVSKI DOM
STERMECKI**

CELJE št. 97

Vzorci in bogato ilustrirani cenik zastoj!

Rodbinska sreča.

«Naš Mihec je strašno neumen. Pred denarnim pismožnošo beži, sodnemu eksekutorju pa pravi stric...»

Meso bi rad videl.

Berač: «Ze teden dni nisem videl mesa.»
Gospa (služkinji): Urša, pokažite no temu možu telečji zrezek...»

Ali se hočete svojega

**REVMATIZMA,
protina, ishiasa,
bolečin v križu**

rešiti na neškodljiv način?

Revmatizem je strahovita, povzroč razširjena bolezen, ki ne prizanaša ne bogatim ne revežem in si izbira žrtve po kočah in po palačah. Način, kako se bolezen pojavlja, je različen in prepogosto se pripeti, da se bolezen, ki so ji prej pripisovali drug vzrok, izčim kaže za

revmatizem.

Bolečine v sklepkih in udih, otekli deli udov, skazane roke in noge, trganje, zbadanje po raznih delih telesa, seveda pa tudi oslabelost oči so pogosto posledice revmatičnih bolečin in protina. Kakor so različne oblike teh bolezni, tako so tudi različna sredstva in zdravila proti njim. Večina teh sredstev ne more ozdraviti bolezni, v najboljšem primeru komaj za nekaj časa bolečine ublaži. — Kar mi tukaj priporočamo, je zdravilno, preprosto domače pitno zdravljenje, ki je

pomagalo že mnogim trpečim.

Naš zdravilni način je odličen in hitro pomore tudi v primerih, ko je bolečina že zastarela in kronična.

Da pridobimo še več pristašev, smo se odločili, vsakomur, ki nam piše, poslati

brezplačno poučno knjižico.

Kdor torej trpi in bi se rad znebil bolečin, piši takoj na:

Poštno zbirališče:

**AUGUST MARZKE, Berlin-Wilmersdorf,
Bruchsalzerstr. 8, Abt. 288.**

× Gladovanje med živalmi. Glad, ki zlasti v naših časih pogosto tare ljudi, poseže tu pa tam tudi v kraljestvo živali. Zveri imajo zelo hudo življenje, kajti hrano si pridobivajo z velikim trudom. Včasih se omeje v prehrani tako, da so zadovoljne tudi s hrano, ki jim nikakor ne ustreza. Levi in tigri morajo čisto žreti miši, da si vsaj delno potolažijo hudo lakoto. Če ni drugače, žro tudi drevesno skorjo in gosenice. Seveda v takih primerih ni mogoče misliti, da bi se do sitega našle. Nekatere živali imajo lastnosti previdnih ljudi in si pravočasno preskrbe zalogo, ki jih skrbno čuvajo za slabe čase. Tu sem spadajo v prvi vrsti gladavci. Veverica in hrček imata svoji skladišči vedno dobro zalogo. Tudi nekatere ptice si pripravljajo zalogo hrane. Druge živali pa nosijo svoje zaloge kar na sebi v obliki masti, ki se z njo hranijo v slabih časih. Nekatere vrste opic spravljajo zalogo hrane v ustne mošnjičke. Zimsko in poletno spanje nekaterih živali je pa najboljšo sredstvo proti lakoti. Tem živalim je narava posebno naklonjena. Toda samo redke živali prespe vso zimo ali vse poletje. Nekatere puščavske živali pa prespe po potrebi tudi več let. Po cela leta leže nepremično in človek bi mislil, da so mrtve. Polž, ki so ga smatrali za mrtvega in ga zato pred leti podarili naravoslovnemu muzeju v South Kensingtonu, se je kar nakrat prebudil. Uradniki muzeja so bili seveda zelo presenečeni, ko so nekega dne opazili njegov kotiček prazen in so po dolgem iskanju našli polža na nasprotnem koncu steklene omare živega. Nekatere žabe in dvoživke se zarijejo globoko v zemljo, če pritisne huda vročina ali suša. Angleški naravoslovec Buckland je proučeval odpornost želve, ki po potrebi kar otpne, in ugotovil je, da lahko živi želva brez hrane tudi celo leto. Buckland trdi, da se nekatere živali sicer zarijejo v zemljo in nepremično obleže, vendar pa morajo imeti z zunanjim svetom nekakšno zvezo. Nekatere žuželke se v svoji neprevidnosti zarijejo v počivališča dvoživk, ki jih seveda s slastjo pohrustajo. Dozdevno smrtno spanje, ki ga vidimo pri ličinkah, tudi ni nič drugega, nego dolgo trajajoči post. Neke vrste kobilica leži nepremično celih sedem let. Tudi nekatere kače so prave mojstrice v gladovanju.

× Ljudožrstvo je verski obred. Komaj 24 ur zračne poti od Berlina, Pariza in Prage žive še zdaj ljudožrci, ki jih ni mogoče iztrebiti. V mislih imamo ljudožrsko strast v afriških krajih Liberije, kjer vladajo še neznosne razmere, kjer je suženjstvo še zelo razširjeno in kjer primeri ljudožrstva niso redki. Francoski raziskovalec Perriault je potoval po Liberiji in se na lastne oči prepričal, da bo ljudožrstvo tam zelo težko iztrebiti, ker sloni na stari verski podlagi. Prizadevanje francoskih kolonijalnih oblastev, iztrebiti te strahotne običaje, je skoro zaman. Ljudožreem ne gre toliko za uživanje človeškega mesa, kolikor za verski obred pri ubijanju ljudi in pripravljanju njihovih zemskih ostankov za jed. Ubijanje človeka in uživanje človeškega mesa sta del verskih obredov. Te stare verske navade čuvajo in vcepilajo ljudem zlasti svečeniki. Zato izkušajo kolonijalna oblastva priti v stik predvsem z rano-celniki in svečeniki, da bi jih prepričala, da je ljudožrstvo gnusen običaj, ki ga je treba opustiti. Toda to se jim le redko posreči. Nekatera divja plemena izbirajo za žrtve pri verskih obredih najrajsi mlada dekleta, če pa teh ni, se zadovolje svečeniki tudi z dečki in mladeniči. Eno plemo se pa razlikuje od drugih s tem, da uživa samo trupelca otrok, ki so umrli naravne smrti. To je plemo Senusov, katero pošilja k drugim plemenom svoje trgovinske zastopnike, da kupujejo hudo bolne otroke, na katere potem plemo čaka, da pomro. Tudi to čakanje spada med verske obrede in je združeno s posebnimi obredi, ki z njimi otroke opozarja, da se jim bliža smrt.

Oglašujte v Domovini

Izdaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar.

Listnica uredništva

Čemšenik. Glede prvega se obrnite na g. narodnega poslanca. — Glede drugega: Ako ni sodelnik, lastnica zanj ni odgovorna.

Grabe pri Središču. Preveč osebno. Javite oblastvom!

Sv. Bolfenk na Kogu. Sporočilo porok in takih reči, ki bi koga užalile, ako se izkažejo za netočne, objavljamo le, ako so dopisi potrjeni od kake organizacije (z žigom in podpisom).

Virštanj. Obrnite se v tem pogledu na bližnjo organizacijo JRKD, da vas o vprašanju pouči, odnosno obvesti, kam se vam je treba obrniti v vaši zadevi.

Zgornja Polskava. Ne vemo, kaj hočete z dopisom, ki je brez prave vsebine.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

V gostilni.

Gost: «Gospod gostilničar, ta pečenka je trda kakor podplat, nož je sploh ne prereže.»

Gostilničar: «Saj si lahko takoj pomagata. Nabrusite nož ob pečenko, p. bo šlo...»

On in ona.

Ona vzame s seboj štiri velike kovčege in deset škatek za klobuke, a vse mora nositi on. Ves prepoten pride na kolodvor in vzdihne: «O, zakaj nisva vzela s seboj še klavirja!»

«Nikar se ne norčuj, prosim», reče ona.

«Prav nič se ne šalim. Na klavirju sem namreč pozabil vozne listke...»

Samo trenutek.

Aron: «Čuj, Izak, kaj pomeni zate pet let?»

Izak: «Pet let je zame trenutek.»

Aron: «A 500 Din?»

Izak: «500 Din? To je zame 5 par.»

Aron: «Čuj, Izak, posodi mi 5 par.»

Izak: «Prav rad, Aron, samo počakati moraš trenutek...»

MALI OGLASI

Vsakovrstne sode, kadi in slično

dobavljam najceneje kakor tudi jih zamenjavam za vino ali zeljnate glave. Izvršujem vsa dela, ki spadajo v mojo stroko. Jože Homan, sodar, Podpulferca št. 6, pošta Škofja Loka. 299

Brezobrestna posojila

za odkup dolga, nakup in zidavo, podeljuje «Kreditna zadruga», Ljubljana, poštni predal 307. Sprejemata zastopnike. 274

Visokopritlična hiša

(pri kolodvoru) s sadnim vrtom in vrtom za zelenjavo kakor tudi štiri parcele se prodajo. Prodajalčev naslov povz. uprava «Domovine». 298

Kurje oči

odstranite brez bolečin takoj s «soljo sv. Antona», katera pomaga tudi pri revmatizmu, znojenju nog in raznih boleznih v nogah. Cena zavitku 12 Din. Naročila sprejema: A. H. Klančnik, Mojstrana. (Sprejemajo se preprodajalci.) 259

Muzika, dopisovalna glasbena šola,

se otvori 25. oktobra. Interesenti, zahtevajte prospekt! (Priložite znamko za odgovor!) — Muzika, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 7/III. 295

Vajenec za mesarski obrt

na deželi se sprejme proti celotni oskrbi pri mojstru. Ponudbe sprejema pod «Oskrba» uprava «Domovine». 294

Izjava.

S tem izjavljam, da so žaljivke, ki sem jih govoril o Lešniku Vinku in Mejbeničevi Milki, neresnične.

Lešnik Franc s. r., posestnik pri Sv. Miklavžu št. 30 (pošta Hoče pri Mariboru). 296

Močan glas.

A: Praviš, da se je kar stena upognila, če si zapel? Kaj je pa rekel k temu tvoj gospodar?»

B: «Nič! Šel sem kar lepo v drugo sobo in zapel pesem znova, pa se je stena poravnala...»

Očetov ponos.

A: «Vaš sinček je vrgel za menoj kamen.»

B: «Ali vas je zadel?»

A: «K sreči ne.»

B: «Potem se pa motite, zakaj to ni bil moj sin.»

Uspešna operacija.

A: «Ali je bila operacija tvojega strica uspešna?»

B: «Seveda. Stric je sicer umrl, toda zdravnik je ugotovil pravi vzrok njegove bolezni...»

Delo

dobi v teh hudih časih vsakdo še najlaže, ako si sam doma uredi pletilnico. Vsakomur dajemo tekoče delo s tem, da mu odjemljamo storjene pletenine, mi dobavljamo prejo in izplačujemo mezdo za pletenje, kar dokazujejo mnoga zahvalna pisma. Ako hočete delati in zaslužiti, se obrnite, prosim, zaupno za gratisprospekte na tvrdko J. Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2, oddelek 5

Najnovije dvokolo z motorčkom 1 1/2 K. S. dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za igranje in posamezni deli najceneje. Ceniki franko.

«TRIBUNA» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašen je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravila, kladki, masiranje, drgnjenje, o načinu kako se žival prisilila da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolenosti, kol pri poškodovanju rogov, poškodbi kopta in zakovanju pri prišču med parklji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napevanju goveda in ovac, pri tuljih pred

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo. Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani

Selenburgova ulica št. 3

Za Narodno tiskarno Fran Jezerski.

Urejuje Filip Omladič.